

PERUSOPETUKSEN JA PERUSOPETUKSEEN VALMISTAVAN OPETUKSEN OPIKSELUHUOLTO- SUUNNITELMA

Sivistyslautakunta 15.6.2023

Sisällysluettelo

1. Opiskeluhoolto.....	3
1.1 Opiskeluhooldotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet	5
1.2 Opiskeluhooldoryhmät	7
2. Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhooldopalveluista	9
2.1 Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta.....	9
2.2 Arvio käytettävissä olevista opiskeluhooldopalveluista	11
3. Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi	11
3.1 Toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta)	12
3.2 Koulukohtaisen opiskeluhooldoryhmän johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat.....	13
3.3 Oppilaiden terveellisuuden ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin tarkastaminen	16
3.4 Poissaolojen ennaltaehkäisy, suunnitelmallinen seuranta ja puuttuminen	19
3.5 Päihteiden käytön ehkäiseminen, käyttöön puuttuminen ja tarvittavan tuen järjestäminen	22
4. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoolto)	25
4.1 Oppilaan ohjaaminen opiskeluhooldopalveluihin	25
4.2 Opiskeluhoollon psykologipalvelut	28
4.3 Opiskeluhoollon kuraattoripalvelut	29
4.4 Kouluterveydenhuoldopalvelut	30
4.5 Opettajan laajaan terveystarkastukseen antaman oppilaan oppimista ja kouluhyvinvointia kuvaavan arvon toimintakäytänteet	31
4.6 Oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet	32
4.7 Yksittäisen oppilaan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän käytänteet	35
4.8 Opiskeluhoollon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen yhteydessä	38
4.9 Opiskeluhoollon järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä	38
5. Yhteistyön järjestäminen	40
5.1 Osallisuus ja yhteistyö opiskeluhooldosuunnitelman laatimisessa ja hyvinvoinnin tukemisessa	40
5.2 Opiskeluhoollosta tiedottaminen ja osaamisen varmistaminen	41
6. Opiskeluhooldosuunnitelman tarkastaminen ja julkisuus.....	42
7. Liitteet.....	42
Liite 1 Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä	42
Liite 2 Kriisisuunnitelma.....	42
Liite 3 Lääkehoitosuunnitelma – suunnitelma hyväksytetään sivistyslautakunnassa lv. 2023–24 aikana.	42

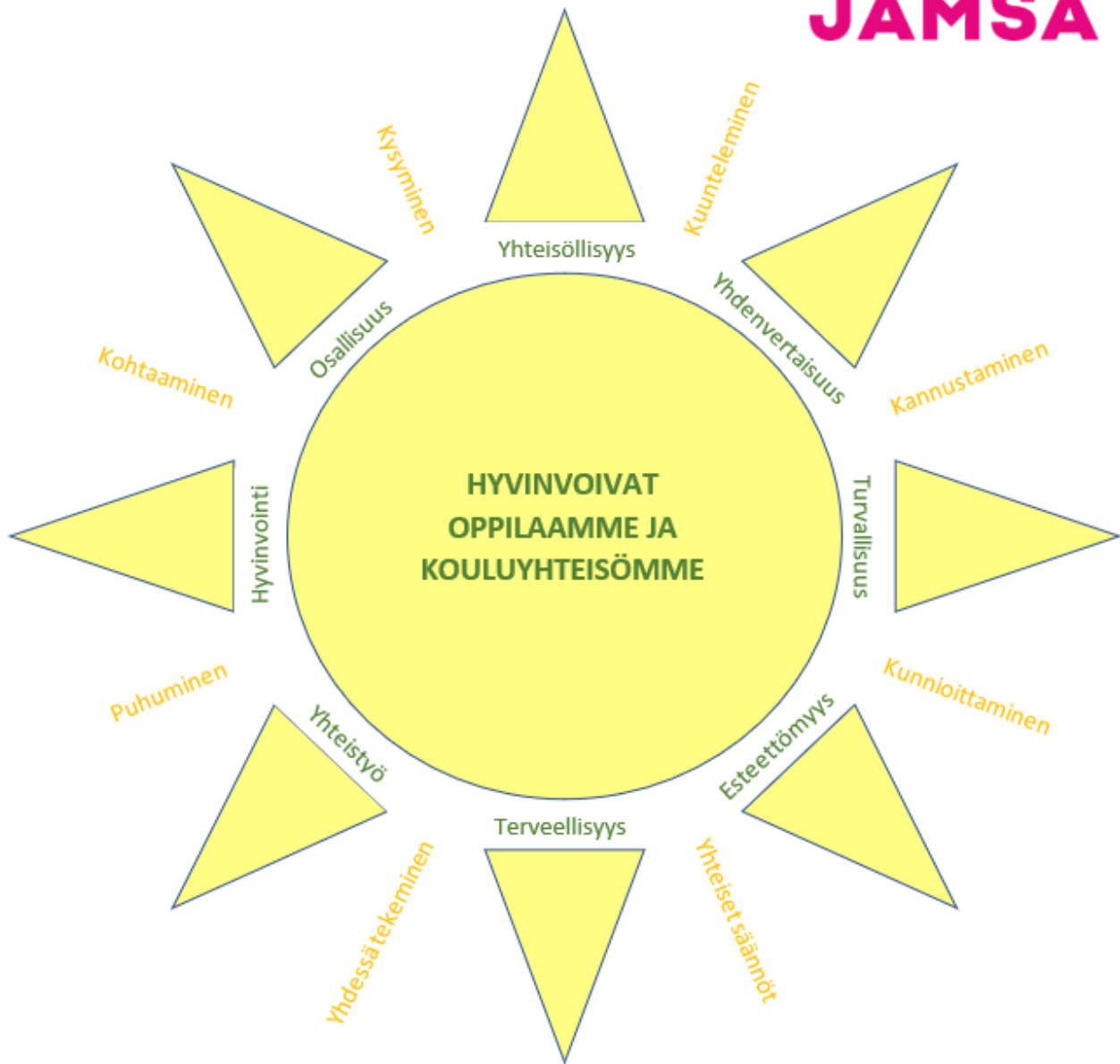
1. Opiskeluhoolto

Hyvinvoiva oppilas oppii, kasvaa ja kehittyy. Hyvinvoinnin tiedetäänkin olevan kiinteästi kytköksissä koulunkäynnin sujumiseen ja koulumenestykseen. Kouluhuvinvointiin vaikuttavilla tekijöillä on puolestaan merkittävä vaikutus oppimiseen, kasvuun, kehitykseen sekä terveyteen, hyvinvointiin ja koko elämään. Ei ole siis yhdentekevää, miten koulussa voidaan ja minkälaiset kokemukset oppilaille kouluajastaan jäävät.

Koulujen opiskeluhoolto on kouluissa tehtävää kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin tähtäävää suunnitelmallista yhteistyötä sekä oppilaille matalan kynnyksen peruspalveluja tarjoavaa toimintaa. Opiskeluhoiltoa toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena monialaisena yhteistyönä yhdessä oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Opiskeluhoillon tavoitteena on hyvinvoiva koulu yhteisö, joka tukee ja edistää oppimista ja hyvinvointia, ennaltaehkäisee ongelmia ja tarjoaa tukea mahdollisimman varhain. Hyvinvoiva koulu yhteisö turvaa jokaiselle yhteisöön kuulumisen, osallisuuden ja kuulluksi tuleminen tunteen.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki määrittelee opiskeluhoillon valtakunnallisen seurantavastuun Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle yhdessä Opetushallituksen kanssa. Tavoitteena on tunnistaa erityisiä kehittämistarpeita ja seurata muutoksia palveluissa. Paikallisella tasolla opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoillon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan opetuksen järjestäjä kohtainen opiskeluhoiltosuunnitelma koulutusmuodoittain, ja että sen toteutumista seurataan. Tässä Jämsän perusopetuksen ja perusopetukseen valmistavan opetuksen opiskeluhoiltosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen opiskeluhoillon tavoitteet, tarkoitus ja toiminta Jämsän perusopetuksessa ja perusopetukseen valmistavassa opetuksessa. Jämsän perusopetus ja perusopetukseen valmistava opetus -käsitteen sijaan opiskeluhoiltosuunnitelmassa käytetään lyhyemmin käsitettä Jämsän perusopetus, sisältäen perusopetukseen valmistavan opetuksen.

Jämsän perusopetuksen opiskeluhoiltosuunnitelma perustuu opiskeluhoiltoa ohjaavaan ajantasaiseen lainsäädäntöön, opetushallituksen julkaisemiin ja 1.8.2023 voimaan tuleviin opiskeluhoiltoa koskeviin perusopetuksen uudistettuihin opetussuunnitelman perusteisiin sekä opiskeluhoiltoa ohjaaviin suosituksiin ja ohjeistuksiin. Keskeisiä perusopetuksen opiskeluhoiltoa ohjaavia lakeja ovat oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, terveydenhuoltolaki, asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta, perusopetuslaki, lastensuojelulaki, sosiaalihuoltolaki, laki potilaan asemasta ja oikeuksista sekä tietosuojalaki. Edellä kuvattuja lakeja, suosituksia ja ohjeistuksia on käytetty opiskeluhoiltosuunnitelman lähteinä. Opiskeluhoiltosuunnitelma on laadittu yhteistyössä koulujen henkilöstön, opiskeluhoiltopalveluista vastaavien yhteistyötahojen sekä oppilaiden ja huoltajien kanssa.

KYSY – ÄLÄ OLETA

Kuvio 1. Jämsän perusopetuksen opiskeluhoillon aurinko

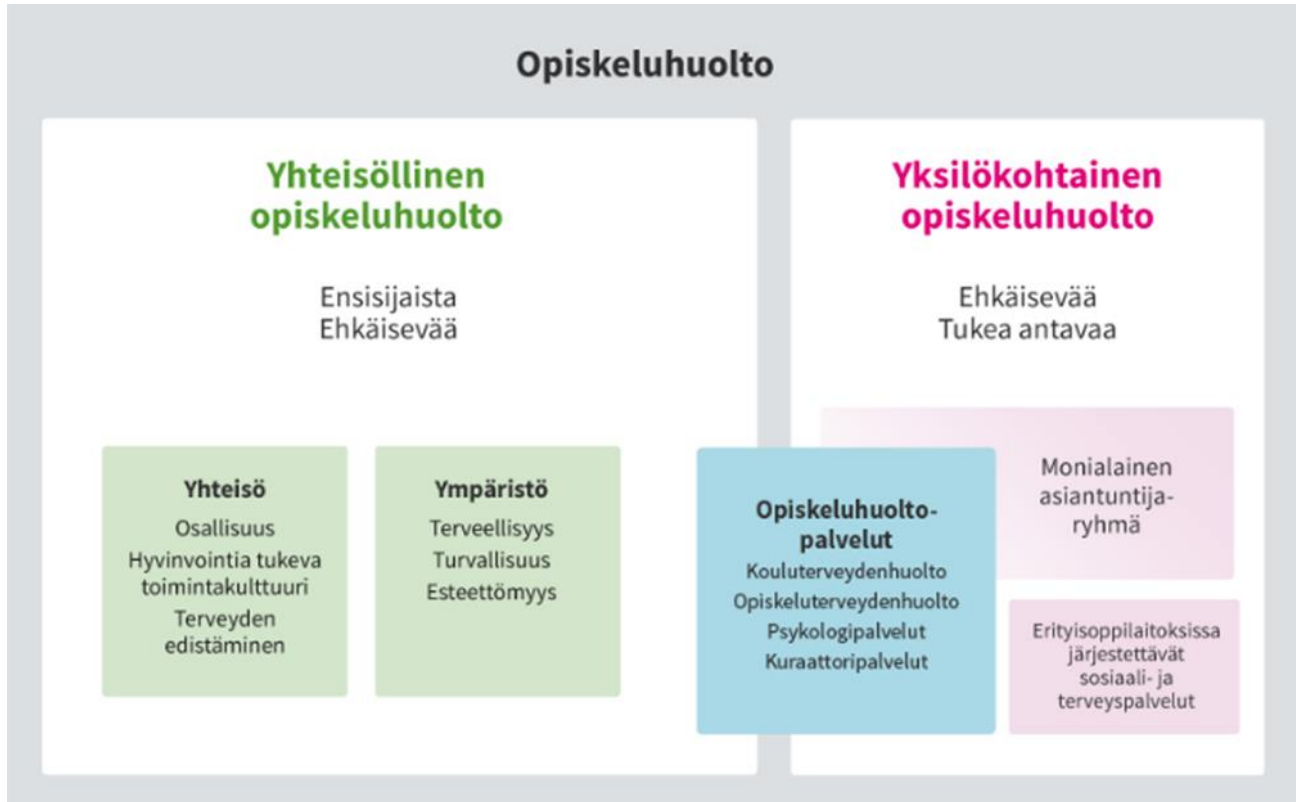
Jämsän perusopetuksen opiskeluhoillon aurinko kuvaa niitä arvoja, tavoitteita, toimintatapoja ja -käytänteitä, jotka ohjaavat peruskoulujen opiskeluhoiltoa Jämsässä (ks. kuvio 1). Opiskeluhoillon toteutumiseksi olennaista on kouluja ja opiskeluhoiltoa johtavien tahojen sekä koulujen ja opiskeluhoillon henkilöstön sitoutuminen näihin arvoihin, tavoitteisiin, toimintatapoihin ja -käytänteisiin.

1.1 Opiskeluhoitotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet

Opiskeluhoillon tavoitteena on luoda edellytykset oppilaan hyvälle oppimiselle, psyykkiselle, fyysiselle ja sosiaaliselle kasvulle ja kehitykselle sekä terveydelle ja hyvinvoinnille. Opiskeluhoillon tavoitteena on lisäksi edistää koko koulu yhteisön ja -ympäristön kokonaisvaltaista terveellisyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia, vahvistaa niin oppilaiden kuin huoltajien osallisuutta ja perheiden kanssa tehtävää yhteistyötä sekä turvata yksilökohtainen, varhainen ja oikea-aikainen tuki kaikille sitä tarvitseville. Lisäksi opiskeluhoillon tavoitteena on sosiaalisen vastuullisuuden, vuorovaikutuksen, yhdenvertaisuuden ja esteettömyyden edistäminen. Jämsän perusopetuksessa opiskeluhoitoa toteutetaan edellä kuvattujen, valtakunnallisesti asetettujen tavoitteiden mukaisesti monialaisessa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Yhteisöllinen ja yksilökohtainen opiskeluhoito

Opiskeluhoitoa toteutetaan Jämsän perusopetuksessa oppilas- ja opiskeluhoitolaisten mukaisesti sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhoitona.

Kuvio 2. Opiskeluhoillon kokonaisuus (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2023)

Ensisijaisesti opiskeluhoiltoa toteutetaan ennaltaehkäisevänä **yhteisöllisenä opiskeluhoiltona**. Yhteisöllisellä opiskeluhoilolla tarkoitetaan kaikkea sitä koulun toimintakulttuuria ja niitä koko kouluyhteisöön ja tarpeen mukaisesti tiettyihin luokka-asteisiin tai kohderyhmiin kohdistuvia toimia, joilla oppilaiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä ympäristön terveellisyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä edistetään.

Yhteisöllisen opiskeluhoilutyön osa-alueita ovat mm. oppilaiden vuorovaikutustaitojen ja mielenterveyden edistäminen sekä osallisuuden vahvistaminen, kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisy, opintojen etenemisen edistäminen sekä hyvinvointia tukeva koulutyö ja opetusjärjestelyt, terveyttä ja hyvinvointia edistävien elintapojen tukeminen, ympäristön terveellisyys ja turvallisuus, yhteistoiminta oppilaitoksen ulkopuolelle (mm. vapaa-aikapalvelut, srk, järjestöt, erikoissairaanhoido, sosiaalitoimi, poliisi) sekä huoltajien osallisuuden vahvistaminen.

Kuvio 3. Yhteisöllisen opiskeluhoilun sisältöalueita (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2022)

Jokainen koulupäivä on tärkeä. Olennainen osa yhteisöllistä opiskeluhoitoa onkin koulu yhteisöön sitouttava ja koululäsnäoloa vahvistava toiminta sekä myönteinen ja kannustava kouluilmapiiri (läsnäolon tukeminen ja koulupoissaolojen ennaltaehkäisy). Näitä jokainen koulun henkilöstöön kuuluva voi omalta osaltaan edistää. **Yhteisöllinen opiskeluhoito kuuluu siis jokaiselle Jämsän perusopetuksen koulussa työskentelevälle** sisältäen myös huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön vahvistamisen.

Yksilökohtainen opiskeluhoito on yhteisöllisen opiskeluhoiton tapaan ennaltaehkäisevää, ja myös tukea antavaa matalan kynnyksen palvelua. Yksilölliseen opiskeluhoitoon kuuluvat opiskeluhoiton kuraattorin ja –psykologin palvelut sekä kouluterveydenhoitajan ja -lääkärin vastaanottopalvelut, kuten vuosittain toteutettavat luokka-astekohtaiset ja myös yksilöllisen tarpeen mukaiset terveystarkastukset ja lisäkäynnit. Lisäksi yksilökohtaista opiskeluhoitoa toteutetaan monialaisesti yksittäisen oppilaan asioissa ja tukena tarpeen mukaisesti kokoon kutsuttavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan tapauskohtaisesti oppilaan tueksi huolta herättävässä tilanteessa.

Yksilökohtainen opiskeluhoito perustuu luottamukseen, vapaaehtoisuuteen ja edellyttää aina oppilaan ja/tai huoltajien suostumusta. Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö jo varhaisessa vaiheessa on ensiarvoisen tärkeää. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää lapseltaan opiskeluhoiton palveluja.

1.2 Opiskeluhoitoryhmät

Opiskeluhoiton ryhmiä ovat opiskeluhoiton ohjausryhmä, oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä ja tapauskohtaisesti yksittäisen oppilaan tueksi koottava monialainen asiantuntijaryhmä. Kaikki opiskeluhoiton ryhmät ovat kokoonpanoltaan monialaisia.

Opiskeluhoiton ohjausryhmä

Opiskeluhoiton ohjausryhmä perustetaan opetuksenjärjestäjä kohtaisesti. Se voi olla myös kahden tai useamman opetuksen järjestäjän yhteinen. Jämsän opiskeluhoitoryhmän ohjausryhmässä on edustus esiopetuksesta, perusopetuksesta, lukiokoulutuksesta ja Jämsän Kristillisestä kansanopistosta sekä nuorisotoimesta, Keski-Suomen hyvinvointialueelta (sosiaalitoimi- sekä psykologi- ja kuraattoripalveluista) sekä Jämsän Terveys Oy:ltä (Pihlajalinna).

Jämsän opiskeluhoiton ohjausryhmän tehtävänä on opiskeluhoiton monialainen suunnittelu, kehittäminen, ohjaus ja arviointi sekä omavalvonnan koordinointi. Opiskeluhoiton ohjausryhmä linjaa ja yhdenmukaistaa opiskeluhoiton käytänteitä Jämsän esi- ja perusopetuksessa sekä lukiokoulutuksessa. Ohjausryhmä kokoontuu ja toimii opiskeluhoiton ohjausryhmän vuosikellon

mukaisesti, n. 4–6 kertaa/lukuvuodessa. Ohjausryhmän lukuvuosittaista toimintaa tarkennetaan ohjausryhmän vuosikellossa. Vuosikello otetaan käyttöön lukuvuoden 2023–24 aikana ja se liitetään osaksi opiskeluhoitosuunnitelmaa sen valmistuttua.

Yhteisöllinen koulukohtainen opiskeluhoitoryhmä

Koulukohtaisesta opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista Jämsän perusopetuksen kouluissa vastaavat koulukohtaiset opiskeluhoitoryhmät. Koulukohtaisen opiskeluhoitotyöryhmän työskentely on yhteisöllistä ja ennaltaehkäisevää. Ryhmän keskeinen tehtävä on koulun hyvinvoinnin, terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisöllisyyden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttaminen ja kehittäminen. Työskentely voi kohdistua tiettyyn ryhmään, luokkaan tai koko yhteisöön.

Koulukohtaisessa opiskeluhoitoryhmässä ei koskaan käsitellä yksittäistä oppilasta koskevaa asiaa, vaan asioita käsitellään aina yleisellä ja yhteisöllisellä tasolla. Vaikka koulukohtaisessa opiskeluhoitoryhmässä ei käsitellä yksittäisen oppilaan opiskeluhoollollisia tai pedagogisia asioita, liittyy ryhmän toimintaan yksilökohtaisen opiskeluhoollon koordinointiin liittyviä tehtäviä. Näitä ovat mm.

- monialaisen asiantuntijaryhmän työskentelyn ohjeistaminen ja siitä tiedottaminen koulussa
- opiskeluhoollon palvelujen yhteistyökäytänteistä sopiminen ja niistä tiedottaminen
- opiskeluhoitopalvelujen saatavuuden ja asiakaslähtöisyyden seuraaminen ja varmistaminen
- alueellisista yhteistyökäytänteistä sopiminen ja/tai käytännöistä ja hoitoketjuista tiedottaminen opiskeluhooltoon osallistuville.

Jämsän perusopetuksen koulukohtaisten opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toiminta Jämsän perusopetuksessa kuvataan tarkemmin luvussa 3.2.

Monialainen asiantuntijaryhmä

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan tarvittaessa yksittäisen opiskelijan tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhoollon tai muiden palvelujen ja tukimuotojen kartoittamiseksi ja järjestämiseksi. Ryhmän työskentely on monialaista oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävää suunnitelmallista ja tavoitteellista yhteistyötä. Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoamiseen sekä asiantuntijoiden ja muiden yhteistyötahojen nimeämiseen ryhmän jäseniksi tarvitaan aina oppilaan suostumus, tai hänen ikänsä tai kehitystasonsa sitä edellyttäessä, huoltajan tai muun laillisen

edustajan suostumus. Myös huoltajien osallistuminen ryhmään edellyttää oppilaalta saatua suostumusta. Lain mukaan huoltaja ei voi kieltää tai evätä lapseltaan opiskeluhuoltopalveluja.

Luottamus on keskeinen edellytys sille, että monialainen asiantuntijaryhmä voi tukea oppilasta ja hänen huolenpidostaan ja kasvatuksestaan vastaavia huoltajia. Lainsäädännön perusteella ryhmään kuuluvat ammattilaiset voivat ryhmässä käydyn keskustelun lisäksi käydä tarvittaessa keskinäisiä konsultaatioita ja vaihtaa kyseisen opiskeluhuollollisen asian hoitamiseen välttämättömiä tietoja salassapitovelvoitteiden estämättä.

Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoamista, suostumuksen hankkimista ja työskentelyyn osallistumista sekä toimintaa Jämsän perusopetuksessa kuvataan tarkemmin luvussa 4.7.

2. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista

Opiskeluhuollon kokonaistarpeen ja käytettävissä olevien palvelujen arvion tavoitteena on varmistaa oppilaiden ja yhteisön tarpeet huomioiva palvelujen riittävyys, henkilöstömitoitusten ja terveystarkastusten toteutuminen sekä palvelujen järjestäminen määräajassa. Arviot opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista Jämsän perusopetuksessa on ilmoitettu seuraavissa arvioita kuvaavissa taulukoissa (taulukko 1. ja 2.) opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten henkilötyövuosina.

2.1 Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta

Jämsän perusopetuksen opiskeluhuollon kokonaistarpeen arviossa on huomioitu yhteisöllisessä ja yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa kuin myös opiskeluhuollollisessa yhteistyössä tarvittavat resurssit, kouluyksiköiden määrä, oppilasmäärät sekä koulujen erityispiirteet; mm. eri ikäisten, tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien, maahanmuuttajataustaisten sekä muiden opiskeluhuollon palveluja tarvitsevien oppilaiden lukumäärät ja osuudet. Lukuvuonna 2022–23 Jämsän perusopetuksessa on ollut noin sata maahanmuuttajataustaista oppilasta.

Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden määrä voi vaihdella huomattavastikin, eikä lukuvuoden 2023–24 maahanmuuttajataustaisten oppilaiden määrä ole täten ennustettavissa.

Kokonaistarpeen arviossa on huomioitu myös Jämsän perusopetuksen opiskeluhuoltosuunnitelman mukaisen yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön suunnitelmallisen kehittämisen, toteuttamisen ja arvioinnin sekä näkyvyyden ja jalkautumisen edellyttämät resurssit. Kokonaistarpeen arviossa on hyödynnetty paikallista lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia ja elinoloja koskevaa seurantatietoa, jota on koottu oppilailta ja huoltajilta, henkilöstöltä ja opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisilta.

Aikamme yhteiskunnalliset ja globaalit ilmiöt ja kriisit, kuten koettu koronapandemia vaikuttavat myös merkittävästi sekä oppilaiden että koulu yhteisöjen hyvinvointiin niin lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä. Mielenterveyteen tai sosiaaliseen kanssa käymiseen liittyvät haasteet, pahoinvointi ja muu oireilu ovat lisääntyneet. Se näkyy myös koulun arjessa. Tuen tarpeeseen vastaaminen kuormittaa merkittäväällä tavalla koulun ja opiskelu huollon henkilöstöä, mutta lisää myös esim. erikoissairaanhoidon kuormitusta. Opiskelu huoltopalvelujen hyvinvointialueille siirtymisen myötä myös riski eri sektoreiden lokeroitumiseen on valtakunnallisesti tiedostettu. Oppilaiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin, sosiaalisen ja arjen taitojen sekä tunne- ja vuorovaikutustaitojen tukeminen sekä muu yhteisöllinen ja yksilöllinen tuki sekä monialaisen yhteistyön varmistaminen edellyttävät riittäviä opiskelu huollon resursseja. Luvussa 2.1 kuvatuin perustein arvioon opiskelu huollon kokonaistarpeesta lakiin ja suosituksiin perustuviin henkilöstömitoituksiin on lisätty 20 prosenttia (n. 2 h/työpäivä), ks. taulukko 1.

Taulukko 1. Arvio opiskelu huollon kokonaistarpeesta (henkilötyövuosina)

KOULU/ OPISKELUHUOLLON TYÖNTEKIJÄ Lakisääteinen mitoitus/suositus/tt	Kuraattori Lakis. 670 opp/ku	Psykologi Lakis. 780 opp/ps	Terveyden- hoitaja Suos. 460 opp/th	Lääkäri Suos. 2100 opp/lä	Perustelut/Huomiot Oppilasmäärä/koulu lv. 2023–24 Eriyisen tuen oppilaita yhteensä 144 (15.5.2023)
Jämsänjoen yhtenäiskoulu (Vitikkala 1–6. ja Paunu 7.–9. lk)	1.4 (1.2 + 20 %)	1.2 (1.0 + 20 %)	2.0 (1.7 + 20 %)	0.4 (0.3 + 20 %)	786 opp. Kehitysvammaopetus ja maahanmuuttajaopetus
Jämsänkosken Yhtenäiskoulu (Korven koulu 1.–2. lk ja JYK 3.–9. lk)	0.9 (0.8 + 20 %)	0.8 (0.7 + 20 %)	1.3 (1.1 + 20 %)	0.3 (0.24 + 20 %)	509 opp. Koulunkäyntitaitoja kuntouttava opetus (G- luokat) 1.–9. lk ja N- luokka 7.–9. lk, maahanmuuttajaopetus
Juokslahden koulu (1.–6. lk)	0.12 (0.10 + 20 %)	0.10 (0.08 + 20 %)	0.17 (0.14 + 20 %)	0.04 (0.03 + 20 %)	64 opp.
Kaipolan koulu (1.–6. lk)	0.2 (0.17 + 20 %)	0.17 (0.14 + 20 %)	0.29 (0.24 + 20 %)	0.06 (0.05 + 20 %)	112 opp.
Koskenpään koulu (1.–6. lk)	0.06 (0.05 + 20 %)	0.05 (0.04 + 20 %)	0.09 (0.08 + 20 %)	0.02 (0.016 + 20 %)	35 opp.
Kuoreveden koulu (1.–9. lk)	0.28 (0.23 + 20 %)	0.24 (0.20 + 20 %)	0.40 (0.33 + 20 %)	0.08 (0.07 + 20 %)	154 opp.
Länkipohjan koulu (1.–6. lk)	0.05 (0.04 + 20 %)	0.04 (0.03 + 20 %)	0.07 (0.06 + 20 %)	0.02 (0.01 + 20 %)	27 opp.

2.2 Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Arvioon käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista Jämsän perusopetuksessa (kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) on koottu tiedot opiskeluhoillon ammattiryhmien esihenkilöiltä, ks. taulukko 2.

Taulukko 2. Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista (henkilötyövuosina)

KOULU/ OPISKELUHOULLON TYÖNTEKIJÄ	Kuraattori Lakis. 670 opp/ku	Psykologi Lakis. 780 opp/ps	Terveyden- hoitaja Suos. 460 opp/th	Lääkäri Suos. 2100 opp/lä	Perustelut/huomiot Oppilasmäärät lv. 2023–24 (ennuste)
Jämsänjoen yhtenäiskoulu (Vitikkala 1–6. ja Paunu 7.–9. lk)	1.3	0.9	1.7	0.35	786 opp.
Jämsänkosken Yhtenäiskoulu (Korven koulu 1.–2. lk ja JYK 3.–9. lk)	0.8	0.6	0.9	0.25	509 opp.
Juokslahden koulu (1.–6. lk)	0.1	0.05	0.1	0.02–0.03	64 opp.
Kaipolan koulu (1.–6. lk)	0.2	0.14	0.25	0.05	112 opp.
Koskenpään koulu (1.–6. lk)	0.05	0.03	0.05	0.01	35 opp.
Kuoreveden koulu (1.–9. lk)	0.25	0,15	0.3	0.08	154 opp.
Länkipohjan koulu (1.–6. lk)	0,05	0.03	0.05	0.01	27 opp.

3. Koulu yhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoillon edistämiseksi

Oppilaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen on osa Jämsän perusopetuksen toimintakulttuuria ja yhteisöllisen opiskeluhoillon kokonaisuutta, ja josta koulun koko henkilökunnalla on ensisijainen vastuu. Tällä tarkoitetaan kaikkia niitä kouluissa toteutettavia toimia, joilla edistetään, seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia, terveellistä, turvallista ja esteetöntä oppimisympäristöä ja oppimista, edistetään mielen hyvinvointia sekä ehkäistään syrjään jäämistä.

Yhteisöllinen opiskeluhuollon kehittäminen edellyttää johtamista ja toimivia johtamisen käytänteitä opiskeluhuollon ohjausryhmän ohella myös koulukohtaisen opiskeluhoitoryhmän toiminnassa. Johtamisella tarkoitetaan myös itsensä johtamista ja suunnitelmallisen toiminnan toteutumisen arviointia jokaisen yksittäisen koulussa toimivan työntekijän tasolla.

3.1 Toimenpiteet opiskeluhuollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta)

Opiskeluhoitoryhmien johtamisen tavoitteena on tasa-arvoisten opiskeluhoitopalveluiden suunnitelmallinen ja pitkäjänteinen kehittäminen ja parantaminen, yhteistyö sekä suunnitelmien toteutumisen varmistaminen kaikilla Jämsän perusopetuksen opiskeluhuollon toiminnan tasoilla. Keskeinen osa johtamista on omavalvonta.

Omavalvonta on valvonnan tärkein muoto, jolla tarkoitetaan sisäistä toiminnan jatkuvaa suunnitelmallista arviointia ja kehittämistä. Viranomaisvalvonnan tehtävänä on edistää ja varmistaa omavalvontaa sekä puuttua asioihin silloin, kun omavalvonta ei riitä.

Omavalvonta on osa yhteisöllisen opiskeluhuollon ja koko kouluyhteisön toimivaa ja laadukasta toimintakulttuuria. Omavalvonnan avulla voidaan osaltaan varmistaa terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia edistävä koulu- ja oppilaitosyhteisö, hyvinvoivat oppilaat ja henkilöstö sekä toimivat ja niin oppilaiden, huoltajien kuin koko koulun henkilöstön osallisuutta edistävä yhteistyö.

Opetuksen järjestäjäkohtaiseen opiskeluhoitosuunnitelman tulee sisältyä opiskeluhuollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi laadittu omavalvontasuunnitelma. Jämsän opiskeluhuollon omavalvontasuunnitelma on kirjallinen toimintaohje ja työväline, jossa määritellään opiskeluhuollon yhteiset toimintatavat, niiden arviointi ja seuranta sekä varmistetaan toiminnan asianmukaisuus. Suunnitelman avulla myös toiminnassa esiintyvät epäkohdat ja riskejä aiheuttavat tilanteet pystytään tunnistamaan, ehkäisemään ja korjaamaan. Omavalvonnan tarkastuslistat toimivat omavalvonnan käytännön työkaluina.

Koulujen opiskeluhoitoryhmät täyttävät opiskeluhuollon omavalvonnan tarkastuslistat vuosittain kevätlukukauden lopussa ja raportoivat omavalvonnan toteutumisesta opiskeluhuollon ohjausryhmälle. Opiskeluhuollon ohjausryhmän tehtävänä on kehittää opiskeluhoitoa mm. omavalvonnan kautta tulleen palautteen pohjalta.

Jämsän perusopetuksen omavalvontasuunnitelma tarkastuslistoineen löytyy linkistä [Opiskeluhuollon omavalvontasuunnitelma ja tarkastuslistat](#).

3.2 Koulukohtaisen opiskeluhooltoryhmän johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat

Koulukohtaista opiskeluhooltoryhmää johtaa opetuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Jämsän perusopetuksen kouluissa koulukohtaista opiskeluhooltoryhmää johtaa rehtori tai opiskeluhoollosta vastaava apulaisrehtori. Ryhmä on kokoonpanoltaan monialainen. Jämsän perusopetuksen koulukohtaisten opiskeluhooltoryhmien pysyviä jäseniä rehtorin/apulaisrehtorin lisäksi ovat koulukuraattori, -psykologi, -terveydenhoitaja ja -lääkäri sekä esimerkiksi erityisopettaja, opinto-ohjaaja ja/tai opettaja. Koulukohtaiseen opiskeluhooltoryhmään voi kuulua myös muita koulun työntekijöitä, kuten koulun nuoriso-ohjaaja tai koulunkäynninohjaaja. Ryhmään kuuluvat myös oppilaiden ja huoltajien edustajat. Jämsän perusopetuksessa oppilaiden edustajan/-t nimeää koulun oppilaskunnan hallitus. Huoltajien edustajan/-t voivat nimetä vanhempainyhdistys/huoltajat keskuudestaan. Opettajia ja muita asiantuntijoita (sidosryhmät, viranomaistahot) kutsutaan ryhmään suunnitelmallisesti ja tarpeen mukaan.

Koulukohtaisten opiskeluhooltoryhmien työskentely on suunnitelmallista, avointa ja julkista, ja se perustuu valtakunnalliseen opiskeluhoolto-ohjaavaan lainsäädäntöön ja linjauksiin sekä Jämsän perusopetuksen opiskeluhoollon vuosikellon mukaiseen toimintaan. Vuosikellossa kuvataan ja tarkennetaan Jämsän perusopetuksen opiskeluhoollon toimintaa vuositasolla. Jämsän perusopetuksen vuosikello otetaan käyttöön lukuvuoden 2023–24 aikana Jämsän perusopetuksen kouluissa ja se liitetään opiskeluhooltosuunnitelman liitteeksi sen valmistuttua.

Koska yhteisöllisen opiskeluhooltotyön suunnittelu ja toteuttaminen on koulukohtaisen opiskeluhooltoryhmän keskeinen tehtävä, on tehtävän toteuttamiseksi kokoonnuttava riittävän usein sovitun suunnitelman mukaisesti. Olennaista koulukohtaisen opiskeluhooltoryhmien toiminnassa on opiskeluhooltoryhmien suunnitelmallisiin tapaamisiin sitoutuminen ja sovitusta tapaamisista kiinni pitäminen. Koulukohtainen opiskeluhooltoryhmä yhdessä opiskeluhoollosta vastaavan rehtorin/apulaisrehtori kanssa huolehtii vuosittain lukuvuoden alkaessa henkilöstön perehdyttämisen yhteisölliseen työhön.

Koulukohtaisen ryhmän työskentely dokumentoidaan kokousmuistioon. Jämsän perusopetuksessa koulukohtaisten opiskeluhooltoryhmien muistion kirjaa sihteerivuorossa oleva opiskeluhoollon vakituinen jäsen. Sihteerinä toimii kukin opiskeluhoollon jäsen vuorollaan. Muistio tallennetaan koulun Peda.net-sivuille opiskeluhoollon osion kohtaan Opiskeluhooltoryhmän muistiot.

Muut yhteisöllisen opiskeluhooltoryhmän käytänteet ja toimintatavat

Jämsän perusopetuksessa kunkin koulun opiskeluhooltohenkilöstö (kouluterveydenhoitaja, -lääkäri, -kuraattori ja – psykologi) esittäytyy suunnitelmallisesti sovituin ja Jämsän perusopetuksen

vuosikelloon kirjatuihin käytänteihin niin oppilaille, huoltajille kuin koulun henkilöstölle jokaisen lukuvuoden alussa sekä aina mahdollisten henkilöstövaihdosten yhteydessä. Näitä esittäytymistilaisuuksia ja -keinoja ovat esimerkiksi oppilaille luokittain tai vuosiluokka-asteittain järjestetyt esittäytymiset, vanhempainillat sekä opettajien yhteissuunnitteluajat (YS), suunnittelu- ja koulutuspäivät (VESO) tai muut erikseen sovitut tilaisuudet sekä esimerkiksi digitaaliset ja sosiaalisen median kanavat. Esittäytymisten tavoitteena on opiskeluhoitohenkilöstön tunnetuksi tulemisen ohella opiskeluhoitotyöskentelyn käytänteiden, toimintaperiaatteiden ja toimijoiden toimenkuvan avaaminen sekä toiminnasta tiedottaminen opiskeluhoitopalveluiden saavutettavuuden parantamiseksi ja lisäämiseksi sekä yksittäisen oppilaan tuen tarpeeseen vastaamiseksi mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Jämsän perusopetuksessa keskeinen yhteisöllisen opiskeluhoollon käytännön tavoite on opiskeluhoollon näkyminen koulun arjessa. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi opiskeluhoitohenkilöstön toimijat (kouluterveydenhoitaja -lääkäri, kuraattori ja psykologi) yhdessä koulun muun henkilökunnan (esim. opinto-ohjaajat, erityisopettajat, luokattomat opettajat, koulunkäynninohjaajat ja mahdolliset hanketyöntekijät, kuten koulun nuoriso-ohjaaja) kanssa jalkautuvat koulun arkeen suunnitelmallisesti ja säännöllisesti. Jalkautumisen käytännön keinoja edellä kuvattujen esittäytymisten ohella voivat olla mm.

- luokanvalvojantunneille osallistuminen luokanvalvojan työparina 7.–9. –luokilla
- alakouluilla luokanopettajan työparina toimiminen
- ns. vastuuluokkatyöskentely
- konsultaatiokioskitoiminta

Vuosiluokilla 7.–9. luokanvalvojan tunnit ovat kuukausittain ja niissä käsitellään tiettyjä ennalta sovittuja teemoja. Opiskeluhoollon työntekijät osallistuvat suunnitelmallisesti ja/tai tarpeen mukaan näille oppitunneille terveyden ja kouluhyvinvointiin liittyvissä teemoissa. Alakouluilla opiskeluhoitohenkilö voi toimia vastaavasti ja luokanopettajan kanssa sopimallaan tavalla. Vastuuluokkatyöskentelyllä tarkoitetaan sitä, että kullakin opiskeluhoollon toimijalla (kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja) on tietyt vastuuluokka-asteet, jonka yhteisölliseen toimintaan kukin toimija osallistuu suunnitelmallisesti ja/tai tarpeen mukaan sekä koulukohtaisesti sovitulla tavalla, ks. taulukko 3. Konsultaatiokioski on avoin opiskeluhoollon työntekijöiden (kouluterveydenhoitaja, -kuraattori, -psykologi ja ajoittain myös koululääkäri) konsultaatioaika henkilöstölle. Ajatuksena on, että konsultaatiokioski on ”auki” 15–30 minuuttia noin kerran viikossa koulukohtaisen sopimuksen mukaisesti. Konsultaatiokioskin aikana on mahdollista keskustella/konsultoida yleisellä tasolla opiskeluhoollon henkilöstöä opiskeluhooltoon liittyvistä asioista.

Jalkautumisen käytänteistä sovitaan koulukohtaisesti jokaisen lukuvuoden alkaessa ja ne kirjataan opiskeluhuollon vuosikelloon. Jalkautuvan työn käytännön toteutuksesta ja toteutumisesta on jokainen opiskeluhuollon toimija vastuussa omalta osaltaan.

Taulukko 3. Opiskeluhuoltohenkilöstön yhteisöllinen työskentely luokka-asteittain (tarvittaessa työparina koulun henkilökunnan esim. erityisopettajan, luokanopettaja/-valvojan, terveystiedon opettajan, opinto-ohjaajan ja koulun nuoriso-ohjaajan kanssa)

Luokka-aste	Työntekijä/ työpari	Työskentelymuotoja esim.
1. luokat	Terveystiedon opettaja/	Esim. kouluterveydenhuollon toiminnasta kertominen perusopetuksessa vanhempainilloissa, luokkien havainnointi
2. luokat		
3. luokat	Kuraattori/	Esim. kaveritaidot, tunne- ja turvataidot
4. luokat		
5. luokat	Terveystiedon opettaja/	Esim. murrosikäkäsittelyt, vanhempainilta, luokkien havainnointi
6. luokat		
7. luokat	Psykologi/	Esim. mielen hyvinvointi
8. luokat	Terveystiedon opettaja/	Esim. oppitunti seksuaalisuudesta, unesta ym. vanhempainiltan osallistuminen, luokkien havainnointi
9. luokat		

Koulukohtaisissa opiskeluhuoltoryhmissä luokka- ja/tai vuosiluokkatasolla asioita käsitellään erikseen ko. asioiden käsittelemiseen varatuilla tapaamiskerhoilla. Luokka-/vuosiluokkataso asioita käsitellään 1–2 kertaa lukuvuodessa/luokka-/vuosiluokka-aste, esim. sekä syys- että keuhkukaudella. Luokka-asteittain käsiteltäviä asioita ovat mm. ajankohtaiset ilmiöt, luokkien/koulun ilmapiiri ja koulupoissaolojen tilanne. Luokan ilmapiirin ja sosiaalisten suhteiden kartoittamiseen voidaan käyttää hyvinvointibarometriä, ks. [Hyvinvointibarometri](#) tai sosiogrammeja tietyillä luokka-asteilla, esim. 6. luokilla ennen yläkouluun siirtymistä, tai aina tarpeen mukaisesti. Koulukohtaisissa opiskeluhuoltoryhmissä vuosiluokkakohtaiset opiskeluhuoltoryhmien tapaamiset voivat olla esimerkiksi koulukohtaisesti sovittavana päivätyökeräyksen päivänä tai muuna sovittuna ajankohtana.

Lukuvuoden 2023–24 alusta Jämsässä otetaan käyttöön Jämsän perusopetuksen koulukohtaisten opiskeluhuoltoryhmien yhteistapaamiset. Tapaamiset järjestetään 1–2 kertaa lukuvuodessa (kerran lukuvuodessa tai lukukaudessa) esim. syyslukukauden alettua. Tapaamiset ovat suunnitelmallisia sekä tavoitteeltaan että sisällöltään. Tapaamisten tavoitteena on yhteisten opiskeluhuollollisten

toimintakäytänteiden edistäminen, kehittäminen ja toteuttaminen sekä niihin sitoutuminen yhdenmukaisesti jokaisessa Jämsän perusopetuksen koulussa. Tavoitteena on myös hyvien kokemusten ja käytänteiden jakaminen ja yhteinen ideointi. Tapaamisten ajankohdista, käsiteltävistä aiheista ja sisällöstä sovitaan hyvissä ajoin etukäteen. Yhteistapaamiset, samoin kuin muu vuosittainen opiskeluhuollon toiminta kirjataan Jämsän perusopetuksen toimintaa ohjaavaan, lukuvuonna 2023–24 käyttöön otettavaan opiskeluhuollon vuosikelloon.

3.3 Oppilaiden terveellisuuden ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin tarkastaminen

Terveellisestä ja turvallisesta kouluympäristöstä ja hyvinvoivasta kouluyhteisöstä hyötyvät kaikki; sekä oppilaat että koulun koko henkilökunta. Jämsän perusopetuksessa koulujen terveellisyyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia tukevia fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia olosuhteita edistetään, tuetaan ja kehitetään tarkastamalla koulut monialaisesti terveydenhuoltolakiin (L1326/2010) sekä kouluterveydenhuoltoa ohjaavaan valtioneuvoston asetukseen (A338/2011) perustuen **kolmen vuoden välein**. Tietoa koulujen terveellisuuden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastamisesta ja opas monialaiseen tarkastuksen totuttamisesta löytyy alla olevista linkeistä.

[Terveellisuuden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastus - THL](#)

[Oppilaitosympäristön- ja yhteisön monialainen tarkastaminen - TIEDÄ JA TOIMI -kortti](#)

[Terveellinen, turvallinen ja hyvinvoiva oppilaitos -opas monialaiseen tarkastamiseen](#)

Yhteistyö, käytänteet ja toimintatavat koulujen monialaisessa tarkastamisessa

Koulujen terveellisuuden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastaminen on laaja, eri viranomaisten ja yhteistyötahojen vastuulla oleva monialaista yhteistyötä ja asiantuntemusta edellyttävä lakisääteinen tehtävä. Yhteistyö edellyttää toimivia rakenteita sekä yhteistä toimintatavoista ja vastuista sopimista. Tarkastusten monialaisesta toteuttamisesta sekä keskinäisestä työn ja tehtävien jaosta sovitaan yhteistyötahojen ja toimijoiden kesken. Tarkastus koskee kaikkia kouluterveydenhuollon piirissä olevia kouluja.

Kouluterveydenhuollon tehtävänä yhdessä muiden tarkastukseen osallistuvien viranomaisten kanssa on varmistaa tarkastuksen toteutuminen ja seuranta Jämsän perusopetuksen kouluissa. Kouluterveydenhoitajan tehtävänä on muistuttaa koulun rehtoria ja koulukohtaista opiskeluhuoltoryhmää tarkastuksista. Kouluterveydenhuollon ja koulun vastuuhenkilön (rehtori) ohella kouluympäristön - ja yhteisön tarkastamiseen osallistuvia yhteistyötahoja ovat opiskeluhuollon

toimijat, koulun henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien edustajat, terveydensuojeluviranomainen, henkilöstön työterveyshuolto, työsuojeluhenkilöstö sekä muut tarvittavat asiantuntijat. Jämsän perusopetuksessa koulujen monialainen tarkastaminen toteutetaan samanaikaisesti terveydensuojelulain ja työterveyshuoltolain mukaisten terveystarkastusten kanssa.

Monialaisen tarkastamisen suunnittelu, toteutus, arviointi ja seuranta

1. Suunnittelu

Tulevien tarkastusten ajankohdat suunnitellaan ja kirjataan jo ennakoivasti Jämsän perusopetuksen koulukohtaisten opiskeluhoitoryhmien vuosikelloihin. Tarkastuksen yksityiskohtaisesta ajankohdasta sovitaan eri yhteistyötahojen kesken hyvissä ajoin tarkastusta edeltävästi. Ennen varsinaista tarkastustilaisuutta tarkastukseen osallistuvien tahojen kesken järjestetään suunnittelutapaaminen, jossa sovitaan tarkastuksen käytännön järjestelyistä, joita ovat mm.

- eri tahojen osallistuminen ja rooli tarkastuksen toteuttamisessa
- yksityiskohtaisesta aikataulusta ja kutsuista huolehtiminen kolmen vuoden välein
- oppilaiden ja huoltajien osallisuuden toteutuminen tarkastuksessa
- minkälaisissa osissa koulu tarkastetaan
- eri yksiköiden vastuu- ja yhdyshenkilöistä sopiminen
- asiasta tiedottaminen

2. Taustatiedon kokoaminen

Tarkastuksessa tarvitaan laajasti tietoa kouluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta sekä kouluyhteisön hyvinvoinnista. Tällaisia tietoja ovat

- tarkastusvälillä kertyneet eri toimijoilta ja lähteistä kerätyt tiedot (esim. Kouluterveys-, TEA-viisari, OPA-kyselyjen tulokset)
- tarkastusta varten kerättyjen opetuksen järjestäjä ja/tai koulukohtaisten kyselyjen ja selvitysten tulokset (esim. KiVa-kyselyt, koulupoissaoloihin liittyvät ja laajojen terveystarkastuksen luokka-asteiset yhteenvedot sekä 5. ja 8. luokkalaisille toteutettavat Move-testit ym. tiedonkeruu ja tulokset)
- tiedot koulun toimintamalleista ja käytännöistä

Tarkastusta varten kerätyt tiedot kootaan ja käsitellään kunkin koulun koulukohtaisessa opiskeluhoitoryhmässä ja tiedot kirjataan lomakkeeseen soveltuvien osien **jo ennen varsinaista tarkastustilaisuutta**, ks. linkki [Yhteenvetolomake terveellisyyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastamiseen](#).

Lomaketta täydennetään varsinaisessa tarkastuksessa sekä tarvittaessa tarkastuksen jälkeen koulukohtaisessa opiskeluhuoltoryhmässä.

3. Tarkastustilaisuus

Varsinaiseen tarkastustilaisuuteen kuuluu

- aloituspalaveri, jossa käydään läpi eri tahojen kokoamat taustatiedot ja suunnitellaan tilakierroksen reitti
- tilakierros
- yhteenvetopalaveri, jossa kootaan kaikki tiedot ja löydökset yhteen, arvioidaan ympäristöön ja yhteisöön liittyvät terveysriskit sekä sovitaan jatkotoimista ja niiden vastuutahoista

Tarkastustilaisuuteen voivat osallistua kaikki yhteistyötahot. Erityisesti oppilaiden osallisuus on tärkeää. Jämsän perusopetuksessa oppilaiden edustus osallistuu ennen varsinaista tarkastustilaisuutta esitietojen kokoamiseksi järjestettävään koulukohtaisen opiskeluhuoltoryhmän tapaamiseen. Koska ilman koulun vastuuhenkilön (rehtorin), terveydensuojeluviranomaisen, kouluterveydenhuollon sekä kiinteistön ylläpidosta vastaavan tahon edustusta tarkastustilaisuus jää puutteelliseksi, tärkeää on huolehtia ko. tahojen osallistumisesta tarkastustilaisuuteen. Huoltajien, henkilöstön, työterveyshuollon sekä työsuojelun osallistuminen tuo uusia näkökulmia ja tukee kokonaisuuden hahmottamista.

4. Jatkotoimet ja seuranta

Tarkastuksen jatkotoimet:

- sovitaan jatkotoimien vastuutahot ja aikataulut (koulukohtaisten opiskeluhuoltoryhmien vastuulle kuuluvat erityisesti koulu yhteisön hyvinvointiin liittyvät jatkotoimet)
- Jatkotoimien etenemistä seurataan kouluissa vuosittain osana yhteisöllisen opiskeluhuollon seurantaan
- Kouluterveydenhuolto varmistaa seurannan toteuttamisen sovittuun aikatauluun mukaisesti

5. Dokumentointi

Tarkastuksen ja seurannan tiedot, löydökset ja sovitut toimet dokumentoidaan tähän tarkoitukseen laadituille sähköisille lomakkeille. Ne kokoavat tarkastuksen sisällön yhteen koulun näkökulmasta.

Koulun rehtori huolehtii asiakirjojen arkistoinnista. Lomakkeet oppilaitosympäristön ja -yhteisön tarkastamisen dokumentointiin löytyvät alla olevista linkeistä.

[Oppilaitosympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastus - yhteenvetolomake](#) ja [Oppilaitostarkastuksen jatkotoimen seurantalomake](#).

6. Tiedottaminen

Koulun monialaisesta tarkastuksesta ja sen tuloksista tiedotetaan oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille. Yhteenveto tarkastuksesta julkaistaan koulujen Pedanet-sivuilla ja/tai Wilmassa sekä tiedotetaan myös suunnitelluista jatkotoimista, niiden aikatauluista sekä seurannasta.

3.4 Poissaolojen ennaltaehkäisy, suunnitelmallinen seuranta ja puuttuminen

Koulupoissaolot ovat merkittävä oppilaan hyvinvoinnin riskitekijä. Koulupoissaolot heikentävät monella tapaa oppilaan hyvinvointia, tervettä kasvua ja kehitystä sekä sosiaalisia suhteita ja sosiaalista kanssakäymistä. Pahimmillaan koulupoissaolot voivat johtaa koulunkäynnin keskeytymiseen, koulupudokkuuteen ja syrjään jäämiseen. Laki edellyttää koulupoissaolojen systemaattisen seuraamisen ohella koulupoissaolojen ennaltaehkäisyä sekä tuen järjestämistä jokaiselle sitä tarvitsevalle.

Koulupoissaolojen ennaltaehkäisy - läsnäolon tukeminen

Toimiva, terve ja hyvinvoiva kouluympäristö ja -yhteisö edistää oppilaiden hyvinvointia ja kouluviihtyvyyttä sekä turvaa omalta osaltaan oppilaiden kasvun ja kehityksen niin yksilöinä kuin tasavertaisina yhteiskunnan jäseninä. Vuorovaikutteinen ja positiivinen ilmapiiri, kannustava palaute ja hyvät vuorovaikutussuhteet oppilaiden ja henkilökunnan välillä lisäävät hyvinvointia ja vähentävät tutkitusti koulupoissaoloja ja kielteistä suhtautumista koulunkäyntiin. Erilaiset psykologiset, fyysiset ja sosiaaliset haasteet koulu yhteisössä ja -ympäristössä puolestaan kuormittavat koko koulu yhteisöä ja heijastuvat sekä välittömästi että välillisesti oppilaiden kokemuksiin ja turvallisuuden tunteeseen.

Erilaisia läsnäoloa ja kouluviihtyvyyttä vahvistavia ja koulupoissaoloja ehkäiseviä keinoja koulun päivittäisessä arjessa ovat kaikenlainen yhteisöllisyyttä ja kouluhyvinvointia tukeva toiminta, kuten esimerkiksi välituntitoiminta, -leikit ja -pelit, vaihtelevat opetustavat ja -menetelmät (mm. metsätunnit), turvallisten kaverisuhteiden ylläpito ja vahvistaminen, oppilaan kohtaaminen ja huomioiminen, kiinnostuneisuus, keskustelu, kuunteleminen ja ajan antaminen. Motivoivan, kannustavan ja hyväksi koetun kouluilmapiirin ohella koulun ja kodin yhteistyö ja vuorovaikutus sekä monialainen kodin, koulun ja eri asiantuntijatahojen välinen yhteistyö ovat merkittäviä koulupoissaoloja ehkäiseviä toimia.

Koulupoissaolojen seurantamenetelmät ja –tiedot, työn- ja vastuunjako sekä luvattomista poissaoloista ilmoittaminen huoltajille

Koulupoissaolojen ennaltaehkäisyyn tähtäävän toiminnan ohella koulun arjessa tulee kiinnittää huomiota poissaolojen suunnitelmalliseen ja järjestelmälliseen seurantaan, varhaiseen puuttumiseen ja tukeen sekä huolehtia poissaolojen vakavuuden ja tason huomioivien puuttumisen mallien toteutumisesta. Jämsän perusopetuksessa on käytössä koulupoissaolojen seuranta ja puuttumista ohjaava koulupoissaolomalli, joka ohjaa sitä, miten koulupoissaolojen suhteen tulee toimia. Tässä luokanopettaja/-valvoja on keskeisessä roolissa. Poissaoloja tulee seurata systemaattisesti ja säännöllisesti, jotta poissaolot havaitaan riittävän varhaisessa vaiheessa. Koulupoissaoloihin puuttuminen ja niiden seuranta Jämsän perusopetuksessa -mallissa ei eritellä poissaolon syytä, vaan poissaoloja kertyessä toimitaan mallin mukaisesti poissaolotyypistä riippumatta, ks. kuvio 4.

Koulupoissaolojen ehkäisemiseksi ja niihin puuttumiseksi ensiarvoisen tärkeää on niin oppilaan itsensä, huoltajien ja koulun henkilöstön sitoutuminen käytössä olevien koulupoissaoloja ehkäiseviin, koululäsnäoloa vahvistaviin käytänteisiin sekä koulupoissaolomallien ja ohjeistusten noudattamiseen. Luokanopettajan/-valvojan tulee olla huoltajiin yhteydessä ohjeiden mukaisesti. Oppilaan itsensä ja/tai huoltajan vastuulla on huolehtia oppimisen etenemisestä myös poissaolotilanteissa, esim. huolehtimalla siitä, että oppilaalla on tarvittavat koulukirjat ja muut koulutarvikkeet käytettävissään koulusta poissa ollessaan. Oppilaan/huoltajan velvollisuus on huolehtia kotitehtävistä sekä selvittää ja opiskella koulussa poissaolon aikana käsitellyt asiat. Huoltajia ohjataan ja kannustetaan olemaan yhteydessä opettajaan ja/tai opiskeluhuollon henkilöstöön matalalla kynnyksellä, jos kotona on herännyt huoli poissaolon aikaisesta tai seurauksena syntyneestä tuen tarpeesta.

Huomio! Oppilaita koskee oppivelvollisuus, joka edellyttää, että opinnot etenevät myös koulupoissaolojen aikana.

Jos koulussa herää huoli oppilaan poissaoloihin liittyen, tulee luokanopettaja/-valvojan ottaa yhteyttä huoltajiin matalalla kynnyksellä. Olennaista on myös oppilaan tilanteen ja koulupoissaolojen tason huomioiva kouluun palaamisen tukeminen ja kouluun paluulle altistaminen tilanteissa, joissa koulupoissaoloja on syystä tai toisesta kertynyt ja/tai poissaolo on pitkittynyt.

Huomio! Oppilaan hyvä koulumenestys ja arvosanat eivät poissulje koulupoissaolomallin ja poissaolojen seurantakäytänteiden mukaisia toimia. Jokaisen oppilaan koulupoissaoloja seurataan ja niissä toimitaan yhdenvertaisesti ja ohjeistusten mukaisesti jokaisen oppilaan kohdalla. Tärkeää on myös muistaa, että oman lapsensa/nuorensa asioissa huoltaja on aina huoltajan roolissa.

POISSAOLOJEN SEURANTA JA NIIHIN PUUTTUMINEN PERUSOPETUKSESSA

Poissaoloihin (luvatun poissaolo, sairauspoissaolo ja muu poissaolo) **puuttuminen perusopetuksessa**

Kuvio 4. Koulupoissaolojen seuranta ja puuttuminen Jämsän perusopetuksessa

Jämsän perusopetuksessa pilotoidaan ja käyttöön otetaan Wilma-järjestelmän huolisignaali lukuvuoden 2023–24 aikana. Huolisignaali on Jämsän perusopetuksen poissaolomallin pohjalta rakennettava automaattinen poissaolohälytysjärjestelmä, joka ilmoittaa poissaoloista ja ohjaa toimintaa informatiivisesti Jämsän perusopetuksen poissaolomallin mukaisten poissaolorajojen ylittyessä. Ilmoitus määritettyjen poissaolorajojen ylitymisestä lähtee Wilmasta automaattisesti sekä oppilaalle itselleen, huoltajalle/-ille sekä luokanopettajalle/-valvojalle.

Koulupoissaoloihin puuttumisen ja tarvittavan tuen järjestämisen tueksi Jämsän perusopetuksessa on käytössä sähköisesti täytettävissä oleva Koulupoissaolojen syyt ja oireet –kysely (myös osana Wilman huolisignaalia). Linkki sähköisesti täytettävään koulupoissaolojen syyt ja oireet –kyselyyn:

[Koulupoissaolojen oireet ja syyt \(ISAP\) -kysely.](#)

Koulupoissaolojen ennaltaehkäisyn sekä poissaolojen seurantaan ja puuttumiseen tähtäävien käytänteiden, mallien ja menetelmien sekä niiden noudattamisen ohella keskeisen tärkeää on itse koulupoissaoloilmiön, poissaolomallien ja ohjeistusten tunteminen ja ymmärtäminen. Jämsän

perusopetuksen kouluissa henkilöstön tarvittavan koulutuksen järjestäminen ja osaamisen varmistaminen on johdon vastuulla. Jokainen Jämsän perusopetuksen henkilöstöön kuuluva on puolestaan omalta osaltaan vastuussa siitä, että omaa koulupoissaolojen ehkäisyyn, seurantaan ja puuttumiseen sekä oppilaiden läsnäolon vahvistamiseen vaadittavat riittävät tiedot ja taidot sekä tuntee käytössä olevat koulupoissaolojen ennaltaehkäisyn ja puuttumisen käytänteet, mallit ja menetelmät.

Koulupoissaolojen ennaltaehkäisemisestä, poissaolojen seurannasta ja käytössä olevista koulupoissaolomalleista ja -seurantamenetelmistä tiedotetaan koulun henkilöstöä sekä oppilaita ja huoltajia sovituin käytäntein suunnitelmallisesti ja säännöllisesti jokaisen lukuvuoden alussa opiskeluhuollon vuosikellon mukaisesti (esim. VESO-, YS-tilaisuudet, luokanopettajan/-valvojan tunnit, vanhempainillat) ja aina tarvittaessa, esimerkiksi uusien työntekijöiden perehdytyksen yhteydessä. Samoin koulun koulupoissaoloja koskevista ohjeista ja käytänteistä tiedotetaan oppilaita ja huoltajia. Koulun tulee varmistaa, että huoltajilla on ajantasainen tieto koulupoissaolojen ilmoittamisen, seurannan ja puuttumisen käytänteistä sekä siitä, miten toimia tilanteessa, jos huoltajalle herää huoli lapsensa/nuorensa koulupoissaoloihin liittyen.

Koulupoissaolojen tiedonkeruu ja erilaiset seurantatilastot mahdollistavat koulupoissaolojen syiden ja taustatekijöiden tarkastelun, antavat taustatietoa poissaolojen ennaltaehkäisykeinojen kehittämiseksi sekä toimivat informatiivisina työkaluina, esim. koulupoissaoloista tiedottamisessa oppilaille, huoltajille ja koulun henkilöstölle. Koulupoissaoloista saatujen tilastojen avulla voidaan arvioida mm. koulun poissaolotilannetta ja sen suuntaa. Samoin tiedonkeruun ja tilastojen avulla voidaan arvioida koulupoissaolojen ehkäisemiseen käytettyjen toimien vaikuttavuutta. Koulupoissaoloihin liittyvä Tiedonkeruu ja tilastoseuranta -mallin työstäminen aloitetaan Jämsän perusopetuksessa lukuvuoden 2023–24 aikana.

3.5 Päihteiden käytön ehkäiseminen, käyttöön puuttuminen ja tarvittavan tuen järjestäminen

Koulun tärkeänä tehtävänä on yhteistyössä huoltajien ja muiden yhteistyötahojen kanssa edistää lasten ja nuorten kehitys- ja oppimisedellytyksiä, vahvistaa heidän sosiaalisia taitojaan, tervettä itsetuntoa ja minäkuvausta sekä ohjata terveyttä ja hyvinvointia edistäviin elämäntapoihin. Nämä kaikki pitävät sisällään myös päihteettömän elämäntavan edistämisen. Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön sekä rahapelihaittojen ehkäiseminen on osa Jämsän perusopetuksen kouluissa tehtävää päihde- ja asennekasvatusta, jonka päämääränä on terve ja vastuullinen suhtautuminen päihteisiin sekä päihteettömyyttä ja hyvinvointia edistävän ja tukevan kasvu ympäristön luominen. Päihdekasvatuskokonaisuus Jämsän perusopetuksessa 6.–9. luokilla on lukuvuosittain toistuvaa suunnitelmallista ja monialaista päihdekasvatus- ja päihteettömyyden edistämiseen tähtäävää yhteistyötä, ks. taulukko 4.

Taulukko 4. Päihdekasvatus Jämsän perusopetuksessa 6.–9. luokilla

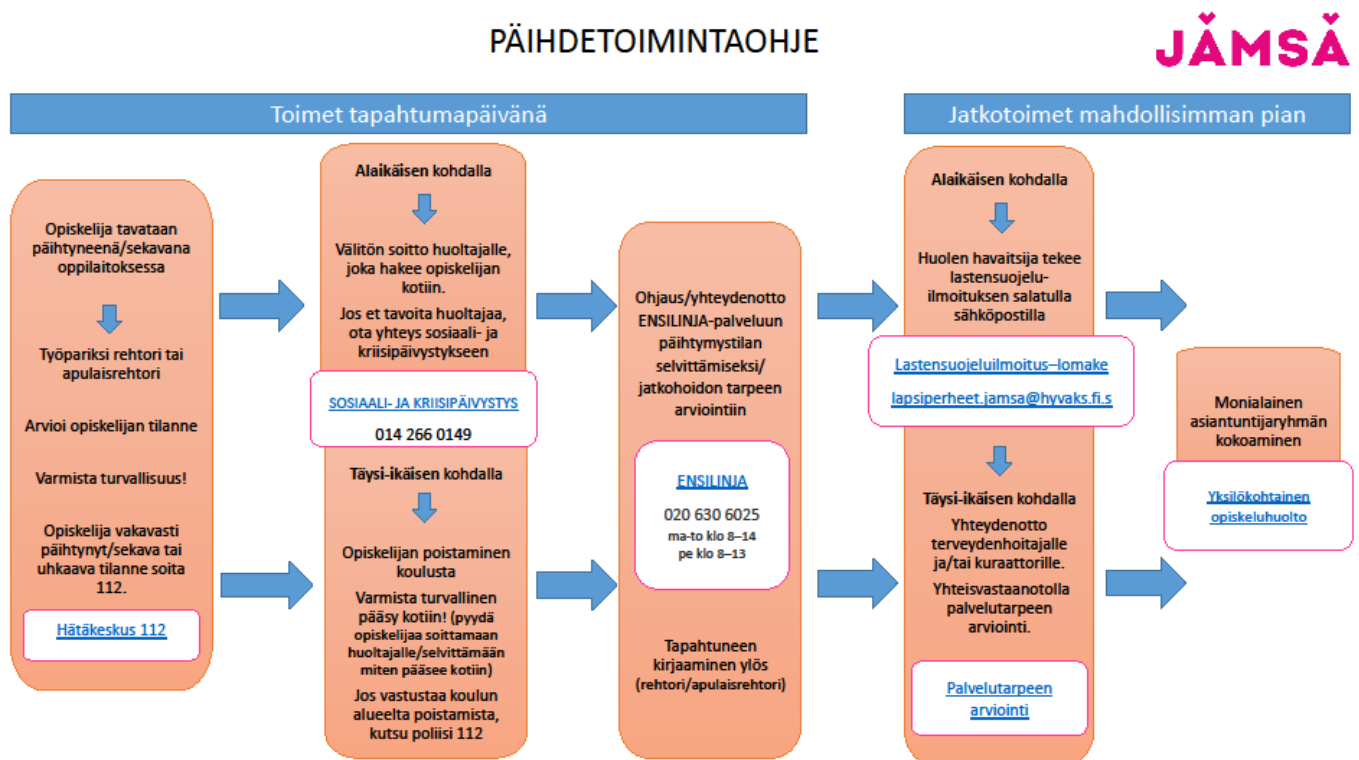
Kohderyhmä	Teema	Käytännön toteuttaja	Vastuujärjestäjä	Maksullisuus
6. luokkalaiset ja heidän huoltajansa	(Raha)pelaaminen ja nikotiinituotteet. Ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilö koostaa opettajalle valmiin materiaalin. Samasta teemasta vanhempainilta.	Luokanopettaja	Koulu	Maksuton
7. luokkalaiset ja heidän huoltajansa	Alkoholi. Ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilö koostaa yhdessä (koulu)nuorisohjaajien materiaalin. Samasta teemasta vanhempainilta.	(Koulu)nuorisohjaaja	Koulu	Maksuton
8. luokkalaiset ja heidän huoltajansa	Hubu®-päihdekasvatus Hubu-päihdekasvatusmenetelmä yläkouluun - EHYT ry Samasta teemasta vanhempainilta.	Ehkäisevä päihdetyö Ehyt ry	Koulu	Noin 1200 euroa (kaikki 8. luokkalaiset ja heidän huoltajansa sekä koulun henkilöstö).
9. luokkalaiset ja heidän huoltajansa	Valintojen tunti. Elämä on valintoja, myös päihteisiin liittyviä. Samasta teemasta vanhempainilta.	Työvalmennussäätiö Avituksen nuorten palvelut	Koulu	Maksuton

Lapset ja nuoret omaksuvat asenteita, tietoa ja taitoja perheen ja ystävien sekä yhteisöjen, kuten koulun sosiaalisessa ja kulttuurisessa ympäristössä. Päihteitä koskevat valinnat ovat usein sidoksissa elämäntilanteeseen, yleisiin voimavaroihin ja taustatekijöihin, jotka voivat joko suojata tai altistaa lasta/nuorta. Tärkeitä sisäisiä ja suojaavia voimavaroja ovat mm. sosiaaliset taidot ja hyvä itsetunto. Terveystta ja myönteisten valintojen tekemistä suojaavat myös esimerkiksi myönteinen elämänasenne ja myönteinen minäkuva sekä kyky haastavien ja konfliktitilanteiden ratkaisemiseen.

Oppilaille tulee luoda mahdollisuus keskustella päihteisiin liittyvistä ajatuksista ja asenteista koulussa yhdessä opiskeluhoollon työntekijöiden, koulun henkilökunnan ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Kouluterveydenhuolto on merkittävässä roolissa päihteettömyyden edistämisessä, sillä se tavoittaa vuosittain kaikki oppilaat. Ennaltaehkäisevä päihdekeskustelu ja päihteiden käyttöön puuttuminen onkin olennainen osa kouluterveydenhuollossa toteutettavien terveystarkastusten sisältöä. Koulun arjessa myös muut koulun ja opiskeluhoollon työntekijät ovat avainasemassa oppilaan päihteiden käyttöön liittyvän avuntarpeen tunnistamisessa.

Päihteisiin liittyvän huolen herätessä tulee oppilaalle tarjota apua matalalla kynnyksellä ohjaamalla oppilas opiskeluhoollon palveluiden ja asiantuntijoiden avun piiriin. Päihteisiin liittyvän huolen herätessä toimintaan lastensuojelulain velvoittamalla tavalla, joka kuvataan tarkemmin luvussa 4.1. Myös ohje ja lomake lastensuojeluilmoituksen tekemiseen löytyvät luvusta 4.1 sekä myös päihdetoimintaohjeen hyperlinkeistä, ks. kuvio 5.

Päihdetoimintaohjeessa kuvataan Jämsän perusopetuksessa olevan oppilaan koulupäivän aikaisen päihteiden käytön puuttumisen malli. Kuvion hyperlinkit avautuvat kuvion pdf-tiedostossa, joka aukeaa klikkaamalla kuviota.

Kuvio 5. Päihdetoimintaohje

Oppilaiden päihteettömyyteen tukevia valmiuksia voidaan vahvistaa koulun arjessa. Koulujen ehkäisevän päihdetyön edistämiseksi sekä riskien varhaiseksi tunnistamiseksi ja puuttumiseksi olennaista on Jämsän perusopetuksen päihdekasvatuskokonaisuuden, päihdetoimintamallin ja muiden päihteettömyyteen tukevien toimintatapojen tunteminen ja tunnistaminen sekä päihteettömyyttä edistävä toimintakulttuuri. Esimerkiksi oppitunneilla näytelmien ja harjoitteiden avulla voidaan harjoitella konkreettisesti sitä, miten toimia erilaisissa päihteisiin liittyvissä valintatilanteissa, esim. tupakasta kieltäytymistä. Myös visuaalinen havainnollistaminen esim. valokuvien tai videoiden käyttäminen päihdekasvatuksen opetusmateriaaleina koetaan usein tehokkaiksi ja mieleenpainuviksi. Samoin erilaiset asiantuntija- ja kokemusasiantuntijavierailut koetaan hyviksi koulujen ehkäisevää päihdekasvatustyötä tukevaksi toiminnaksi.

4. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito)

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan yksittäisille oppilaille tarkoitettuja opiskeluhoillon palveluja (kouluterveydenhuollon, opiskeluhoillon kuraattori- ja -psykologipalvelut sekä monialainen yksilökohtainen opiskeluhoito). Koulun arjessa toimivat aikuiset, erityisesti opettajat ovat avainhenkilöitä oppilaan tuen tarpeen tunnistamisessa. Myös oppilaan tilanteen tarkemmassa selvittelyssä sekä tuen suunnittelussa ja järjestämisessä on opettajan näkökulma keskeisen tärkeä.

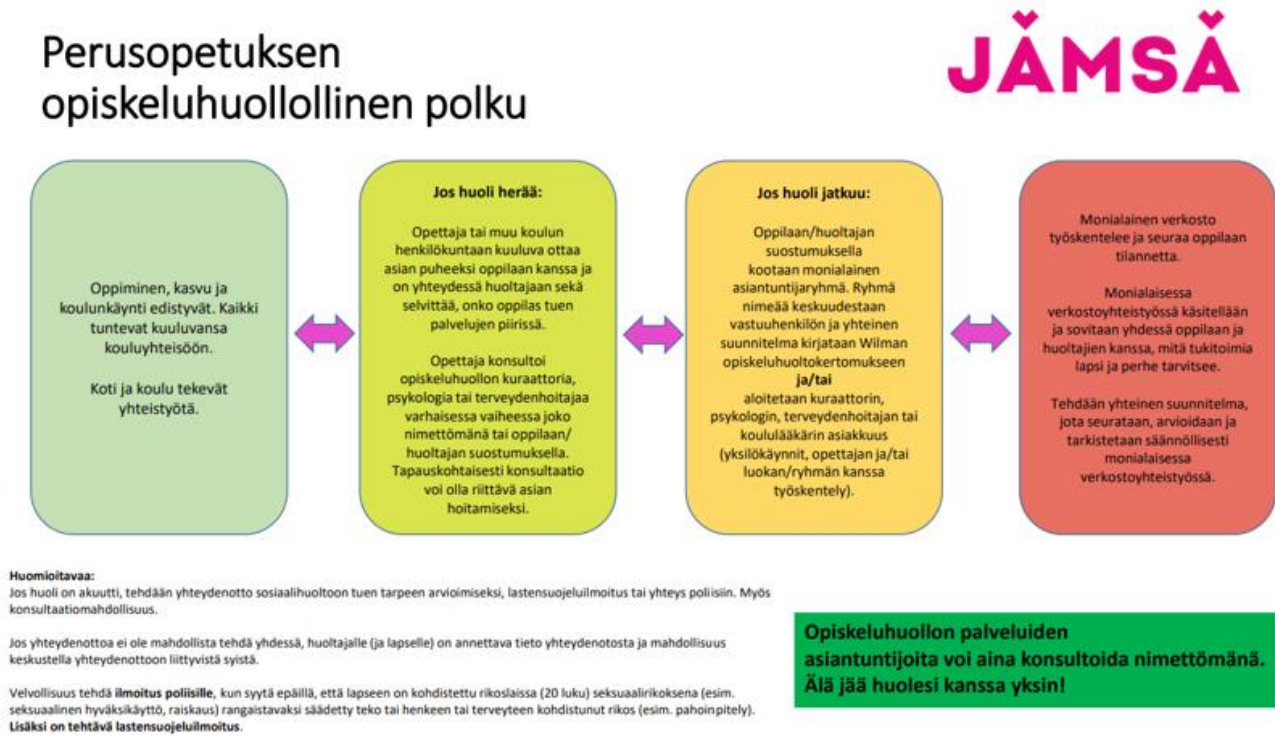
4.1 Oppilaan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin

Yksilökohtaisen opiskeluhoillon palveluita tarjotaan heti huolen herätessä. Jokaisella Jämsän perusopetuksen tai opiskeluhoillon henkilöstöön kuuluvalla on opiskeluhoitolakiin perustuva velvollisuus ohjata oppilas tuen piiriin. Huolen havainneen tulee ottaa yhteyttä opiskeluhoillon työntekijöihin (kuraattori, psykologi tai asian laadun perusteella kouluterveydenhuolto) ja ilmoittaa opiskeluhoillon palvelujen tarpeesta olevasta oppilaasta tämän terveyttä, kasvua ja kehitystä uhkaavan huolen herätessä. Yhteydenotto tehdään yhdessä oppilaan ja/tai huoltajan kanssa. Samalla opiskeluhoillon työntekijälle annetaan tuen tarpeen arvioimiseen tarvittavat tiedot.

Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä oppilaan kanssa, on hänelle annettava tieto yhteydenotosta. Palvelujen käyttö on oppilaalle vapaaehtoista, mutta sitä on tarjottava. Tärkeintä on, että oppilaalle tarjotaan apua. Myös huoltajalle on annettava tieto yhteydenotosta, ellei oppilas sitä pätevästi kiellä huomioon ottaen hänen ikänsä ja kehitystasonsa sekä asian laatu ja oppilaan etu.

Oppilaan pedagogisiin asiakirjoihin voidaan kirjata ainoastaan tieto oppilaan ohjaamisesta opiskeluhoitopalveluihin. Opiskeluhoillon tukitoimet kirjataan Wilman Muistiot -välilehdelle.

Oppilas ja/tai huoltajat voivat myös itse olla yhteydessä suoraan opiskeluhooltohenkilöstöön. Jämsän perusopetuksen opiskeluhoollollinen polku kuvataan kuviossa 6.

Kuvio 6. Opiskeluhoollollinen polku Jämsän perusopetuksessa

Huomio! Lastensuojelullisessa huolesta toimitaan lastensuojelulain mukaisesti. Lastensuojelulain 25 pykälän mukainen ilmoitusvelvollisuus lastensuojelullisen lain tarpeesta olevasta alaikäisestä oppilaasta koskee jokaista koulun henkilöstöön kuuluvaa työntekijää. Ilmoitusvelvollisuutta ei voi siirtää esimerkiksi esihenkilölle tai opiskeluhoollon henkilöstölle. Ilmoitusvelvollinen ei voi tehdä ilmoitusta myöskään anonymisti. Lastensuojeluilmoitus tehdään lähtökohtaisesti yhteistyössä oppilaan itsensä ja huoltajien kanssa. Oppilaalle ja huoltajille tulee kertoa lastensuojeluilmoituksen tekemisestä.

Ohje lastensuojeluilmoituksen tekemiseen sekä lastensuojeluilmoituslomake löytyvät seuraavista linkeistä [Lastensuojeluilmoitus - ohje ilmoituksen tekemiseen](#), [Lastensuojeluilmoitus - ilmoitusosa](#). Lastensuojeluilmoitus lähetetään sähköisesti salatulla sähköpostilla osoitteeseen lapsiperheet.jamsa@hyvaks.fi.s.

Lastensuojelulain mukainen ilmoitusvelvollinen henkilö voi lastensuojeluilmoituksen sijasta täyttää ilmoitusvelvollisuutensa ottamalla yhteyttä hyvinvointialueen lastensuojeluun **yhdessä lapsen tai hänen vanhempansa kanssa**, ks. [Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi](#).

Huomio! Lastensuojelua ja poliisia tulee konsultoida tilanteissa, joissa on epäily oppilaan joutumisesta pahoinpitelyn tai seksuaalisen hyväksikäytön kohteeksi. Lastensuojelusta ja poliisilta voi kysyä neuvoa ko. tilanteissa myös kertomatta lapsen henkilöllisyyttä. Lisätietoa ja ohjeistusta väkivalta- tai seksuaalisen hyväksikäytön epäilyssä toimimiseen löytyy linkeistä [Väkivaltaepäilyn herääminen](#) ja [Ilmoitusvelvollisuudet - Rikosuhripäivystys](#).

Epäilyn herätessä oppilaan joutumisesta seksuaalirikoksen tai muun väkivallan tai kaltoinkohtelun uhriksi tai jos oppilas kertoo kokemastaan väkivallasta, on erittäin tärkeää, että asiassa toimitaan välittömästi. Toimintaohje lapseen kohdistuvien seksuaalirikos- ja kaltoinkohteluepäilyjen kohtaamiseen, tutkimiseen ja hoitoon Keski-Suomessa auttaa etenemään tilanteessa, jossa oleellisen tärkeää on yhteistyö lastensuojelun ja poliisin kanssa. Ks. tiivistetty toimintaohje alla.

TIIVISTETTY TOIMINTAOHJE LAPSEEN KOHDISTUVIEN SEKSUAALIRIKOS- JA KALTOINKOHTELUEPÄILYJEN KOHTAAMISEEN, TUTKIMISEEN JA HOITOON KESKI-SUOMESSA

Kun tietoosi tulee tai herää epäily lapsen tai nuoren joutuneen seksuaalirikoksen tai muun väkivallan tai kaltoinkohtelun uhriksi:

Jos lapsi/nuori kertoo sinulle tapahtumista

- Ole rauhallinen ja kuuntele. Pysy neutraalina. Älä vaienna lasta/nuorta.
- Kirjaa tarkka tapahtumakuvaus siitä kuka asiasta kertoi ja kenelle, mitä hän kertoi, miten hän kertoi, missä hän kertoi ja milloin epäily on syntynyt.
- Kirjaa mahdollisimman tarkat kuvaukset siitä, ketkä ovat kysyneet lapselta/nuorelta asiasta, mitä häneltä on kysytty ja mitä hän on vastannut ja kertonut.

Ole välittömästi yhteydessä

- lastensuojeluun (lastensuojeluilmoitus) TAI
- virka-ajan ulkopuolella akuutissa tilanteessa sosiaalipäivystykseen (lastensuojeluilmoitus)
- JA poliisiin (rikosilmoitus)

Ilmoituskynnys ei edellytä täyttä varmuutta tai edes todennäköisiä syitä epäillä rikoksen tapahtuneen, vaan pelkkä epäily asiasta riittää.

Jos olet epävarma siitä, miten tulee toimia lastensuojelua, sosiaalipäivystystä ja poliisia voi aina konsultoida. Vastuu ilmoittamisesta on sillä, joka asian havaitsee. Ilmoitusvelvollisuutta ei voi siirtää toiselle henkilölle. Jos epäily on perheen sisäinen tai on mahdollista, että tekijä on perheen lähimpiä, älä informoi perhettä.

Lähde: KOSKE – Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

Jämsän perusopetuksessa noudatetaan Jämsän suunnitelmaa oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä sekä toimintamallia kouluaikaisen konfliktin selvittämiseen, ks. kuvio 7 ja liite 1.

Jämsän -toimintamalli

Kuvio 7. Kouluaikana tapahtuneen konfliktin selvittäminen

4.2 Opiskeluhoillon psykologipalvelut

Psykologi on laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö. Laissa terveydenhuollon ammattihenkilöistä säädetään yleisistä velvollisuuksista mm. ammattietiikkaan, potilasasiakirjoihin ja salassapitovelvollisuuteen liittyen. Koulussa psykologipalvelut ovat osa opiskeluhoillon kokonaisuutta. Oppilaalla on oikeus saada opiskeluhoillon psykologipalveluja ja koulun henkilöstöllä on velvollisuus ohjata oppilas hakemaan tarvittavia palveluita. Psykologipalvelut ovat vapaaehtoisia ja suostumukseen perustuvia.

Opiskeluhoillon psykologin tehtäviin kuuluu kouluissa yhteisöllistä ja yksilöllistä työtä sekä yhteistyötä oppilaan perheen ja verkostojen kanssa. Palvelujen tarkoituksena on tarjota koulunkäynnin tukea ja ohjausta, jolla edistetään koko yhteisön hyvinvointia, yhteistyötä perheiden kanssa ja tuetaan oppilaan oppimista, hyvinvointia ja psyykkisiä ja sosiaalisia valmiuksia. Työ on

arviointia, ohjausta ja neuvontaa, jonka tavoitteena on lisätä vanhempien, lapsen ja opettajien ymmärrystä, tietoa ja kokonaiskäsitystä tilanteesta ja auttaa heitä suunnittelemaan tukitoimia.

Psykologipalveluihin voi ottaa yhteyttä oppilas itse, huoltajat tai henkilökunta yhdessä oppilaan kanssa. Huoltajilla ei ole oikeutta estää oppilasta käyttämästä palveluja. Oppilaalla on oikeus päästä keskustelemaan asioistaan kiireettömissä asioissa seitsemän työpäivän kuluessa ja kiireellisissä asioissa saman tai seuraavan työpäivän aikana. Kiireellisyyden arvioi asiantuntija saamiensa tietojen perusteella.

4.3 Opiskeluhoillon kuraattoripalvelut

Opiskeluhoillon kuraattori on koulun sosiaalialan asiantuntija. Toimenkuvaan sisältyy ehkäisevää, yhteisöllistä ja yksilökohtaista opiskeluhoitotyötä. Työn tavoitteena on tukea oppimista, hyvinvointia, kasvua ja kehitystä yhteistyössä muun henkilökunnan kanssa. Palvelua voidaan tarjota yksittäiselle oppilaalle, perheelle, oppilasryhmälle tai koko kouluyhteisölle. Yhteistyötä tehdään perheen ja palveluverkoston kanssa.

Yleisiä tulosityitä kuraattoripalvelun asiakkuuteen ovat käyttäytymiseen, sosiaalisiin suhteisiin, taloudelliseen toimeentuloon, asumiseen, kriisitilanteisiin ja elämänmuutoksiin liittyvät huolenaiheet. Yhteydenotto voi tulla esim. oppilaalta itseltään, huoltajalta, opettajalta, opinto-ohjaajalta, terveydenhoitajalta tai muulta yhteistyötaholta. Asiakastyö käynnistyy tilanteen kartoituksella ja tuen tarpeen arvioinnilla. Jatkotoimenpiteinä kuraattorit järjestävät ohjausta, neuvontaa, tukikeskusteluja, konsultaatiotukea sekä koulun sisäisiä ja ulkoisia tukitoimia.

Kuraattorityötä koskee salassapitovelvollisuus. Asioista, jotka ovat tulleet esille luottamuksellisissa keskusteluissa, annetaan tietoa muille vain, mikäli se on välttämätöntä (lastensuojelu- tai rikoslaki) tai siitä on erikseen oppilaan ja/tai huoltajan suostumus.

Yksilökohtaisen työn lisäksi kuraattori osallistuu myös ehkäisevän ja yhteisöllisen opiskeluhoitotyön suunnitteluun ja toteutukseen (esim. teematunnit ja –päivät, vastuuluokkatyöskentely, konsultaatio, ryhmätyöt, kyselyt, kartoitukset, opiskeluhoitoryhmätyö, kriisiryhmätoiminta ja sidosryhmäyhteistyö sekä vanhempainiltoihin osallistuminen). Kuraattorin palvelujen saatavuutta koskevat aikarajat ovat yhtenevät psykologinpalvelujen aikarajoitusten kanssa. Oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä koulun työpäivänä keskusteluavun pyytämisestä ja kiireellisissä tapauksissa samana tai seuraavana työpäivänä. Kuraattori koulun sosiaalialan asiantuntijana arvioi kiireellisyyden saamiensa tietojen perusteella.

4.4 Kouluterveydenhuoltopalvelut

Kouluterveydenhuolto on oppilaille ja heidän perheilleen suunnattua lakisääteistä ennaltaehkäisevää terveyspalvelua, joka on saatavilla koulupäivien aikana koululla tai sen välittömässä läheisyydessä. Kouluterveydenhuollon tehtäviin sisältyvät

- oppilaan kasvun ja kehityksen sekä terveyden ja hyvinvoinnin seuranta ja edistäminen
- huoltajien kasvatustyön tukeminen
- oppilaan erityisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen ja tukeminen
- kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta
- suun terveydenhuolto (ohjaus ja neuvonta)
- oppilaan terveydentilan toteamista varten tarpeelliset erikoistutkimukset sekä tarvittaessa jatkotutkimuksiin ja -hoitoon ohjaaminen
- pitkäaikaisesti sairaan lapsen omahoidon tukeminen yhteistyössä perheen ja hoitotahon sekä muiden koulun henkilöstön ja opiskeluhuollon toimijoiden kanssa

Vuosittain toteutettavat määräaikaisten terveystarkastukset muodostavat kouluterveydenhuollon toiminnan rungon. Terveystarkastukseen sisältyy aina yksilöllinen terveysneuvonta, sisältäen suun terveyden ohjauksen ja neuvonnan. Kouluterveydenhuollon henkilöstö, kouluterveydenhoitajat ja -lääkärit, ovat avainasemassa ongelmien varhaisessa havaitsemisessa ja tuen tarjoamisessa.

Määräaikaisten terveystarkastusten lisäksi kouluterveydenhuollossa tavataan oppilaita ja perheitä yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Yksilöllisen tarpeen mukaisissa terveystarkastuksissa ja lisäkäynneillä voidaan perehtyä selvittelyä vaativiin asioihin sekä seurata terveys- ja hyvinvointitilannetta, kasvua ja kehitystä tai perheen tilannetta määräaikaisten terveystarkastusten välillä.

Kouluterveydenhuollon tärkeä työmuoto ovat terveydenhoitajan avoimet vastaanotot eli hoitotunnit, joille oppilaat voivat tulla aikaa varaamatta keskustelemaan oireistaan ja mieltä askarruttavista asioista. Hoitotuntien ajankohdista tiedotetaan kouluterveydenhuollon tiedotteessa aina koulukohtaisesti jokaisen lukuvuoden alussa ja tarpeen mukaisesti.

Tarkkaavuuden ja aktiivisuuden häiriöiden selvittely, diagnostiikka ja seuranta kuuluvat suurelta osin perusterveydenhuollon tason hoidon piiriin ja ovat kouluterveydenhuollossa osa toimenkuvaa. Oppilaan ikä huomioiden oppilaan itsensä ja/tai huoltajan vastuulla on huolehtia oppilaalle kouluterveydenhuollossa toteutettavan hoidon seurannan toteutumisesta (mm. ajanvaraaminen lääkityskontrolliin, reseptien uusinta) ja erilaisia tukitoimia varten tarvittavien lausuntojen hankkimisesta (esim. lausunnot Kelaa varten).

Kouluterveydenhuolto on osa koulujen monialaista opiskeluhoitoa. Yhteistyötä tehdään koulun henkilöstön, opiskeluhoitoon kuraattorien ja psykologien kanssa niin yhteisöllisenä kuin yksilökohtaisena opiskeluhoitotyönä. Kouluterveydenhuolto osallistuu myös opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen. Kouluterveydenhuolto osallistuu olennaisena osana Jämsän perusopetuksen koulujen monialaiseen kouluympäristön terveellisyys- ja turvallisuus- sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastamiseen joka kolmas vuosi. Tarkastuksessa todettujen puutteiden korjaamista seurataan vuosittain.

Laajat terveystarkastukset

Luokilla 1., 5. ja 8. terveystarkastukset toteutetaan laajoina terveystarkastuksina yhteistyössä terveydenhoitajan, koululääkärin, oppilaan ja huoltajien kanssa. Terveystarkastuksissa arvioidaan monipuolisesti oppilaan fyysistä ja psykososiaalista terveydentilaa, hyvinvointia ja oppimista sekä selvitetään myös vanhempien ja koko perheen hyvinvointia. Tarkastuksissa käytetään Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja Opetushallituksen yhteistyönä laadittuja terveystieto- ja hyvinvointia kartoittavia valtakunnallisia lomakkeita. Kahdeksannen luokan laajassa terveystarkastuksessa oppilas saa lääkäriltä kirjallisen yhteenvedon terveystarkastuksesta ja terveydentilastaan. Oppilasta ja huoltajaa ohjataan antamaan mahdollisesti ammatinvalintaan vaikuttava terveystieto opinto-ohjaajalle, ks. [Yhteenvedo 8. luokan terveystarkastuksesta](#).

Ks. myös [Luokka- ja koulu yhteenvedot](#).

4.5 Opettajan laajaan terveystarkastukseen antaman oppilaan oppimista ja kouluhyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytänteet

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki velvoittaa kaikki koulun toimijat monialaisen yhteistyöhön myös yksilökohtaisessa opiskeluhoitossa, johon kouluterveydenhuollon terveystarkastuksetkin sisältyvät. Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta määrittelee opettajan antaman arvion laajaan terveystarkastukseen sisältyväksi. Opettajan arvio oppilaan oppimisesta ja kouluhyvinvoinnista on osa opettajalle perusopetuslain mukaan kuuluvaa oppilashuoltoa, varhaista tukea ja monialaista yhteistyötä oppilaiden hyvinvoinnin edistämiseksi.

Oppilaan oppimista ja hyvinvointia kartoittavan valtakunnallisen Oppilaan oppiminen ja hyvinvointi koulussa -lomakkeen käytöstä sovitaan kouluterveydenhuollon ja opetustoimen yhteistyönä. Lomake sekä ohjeet lomakkeen käyttämiseen löytyvät linkeistä [Oppilaan oppiminen ja hyvinvointi koulussa -lomake](#) ja [Oppilaan oppiminen ja hyvinvointi koulussa -lomakkeen käyttöohje kouluterveydenhuoltoon ja opettajille](#).

Käyttöohjeissa kuvataan lomakkeen käyttöönoton ja käytännön toteutuksen periaatteet. Käytännön yksityiskohtaisemmasta toteutuksesta, kuten lomakkeen kulku ja aikataulut, sovitaan koulukohtaisesti opiskeluhuollon yhteistyönä.

Oppilaan oppiminen ja hyvinvointi koulussa -lomaketta, jota koulun arjessa usein myös ”opelomakkeeksi” kutsutaan, käytetään yhdenmukaisesti jokaisessa Jämsän perusopetuksen koulussa. Lomaketta käytetään vuosiluokkien 1. ja 5. luokkien laajojen terveystarkastusten yhteydessä. Kahdeksannella luokalla lomaketta käytetään tarpeen mukaan. Kouluterveydenhoitaja huolehtii lomakkeen toimittamisesta ja lomakkeen käyttämiseen liittyvästä ohjeistuksesta sekä koteihin että kouluun hyvissä ajoin ennen terveystarkastusta. Oppilas ja huoltaja täyttävät lomakkeeseen oppilaalle ja huoltajalle suunnatun osuuden. Luokanopettaja/-valvoja täyttää lomakkeeseen opettajan osuuden havaintoihinsa perustuen. Kahdeksaluokkalaisen kohdalla luokanvalvoja täyttää opettajan osuuden huomioiden myös muiden oppilasta opettavien opettajien tekemät havainnot. Terveystarkastaja huolehtii täytettyjen lomakkeiden kokoamisesta kouluterveydenhuoltoon laajan terveystarkastuksen yhteydessä käsiteltäväksi. Huoltajan ja tarvittaessa oppilaan suostumuksella terveystarkastuksesta siirrettäväksi sovittu tieto toimitetaan luokanopettajalle/-valvojalle. Lomakkeen keskeinen sisältö kirjataan oppilaan potilaskertomukseen tai lomake skannataan liitteeksi potilastietoihin.

Luokilla 1. ja 5. huoltajalta pyydetään kirjallinen suostumus opettajan antamaan arvioon Oppilaan oppiminen ja hyvinvointi koulussa -lomakkeella. Kahdeksannella luokalla suostumus pyydetään sekä oppilaalta että huoltajalta, ks. Huoltajan ja oppilaan tiedonsiirtolupa opettajalle, Oppilaan oppiminen ja hyvinvointi koulussa -lomakkeen kohta 1. Yhden huoltajan suostumus arvioon antamiseen on riittävä. Suostumusta ei katsota lapsen/nuoren tulevaisuuden kannalta sellaiseksi merkittäväksi päätökseksi, jonka huoltajat voivat tehdä vain yhdessä.

4.6 Oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön ja koulupäivään. Tilanteissa, joissa oppilas noudattaa erityisruokavaliota tai hänellä on koulupäivän aikaista lääkitystä edellyttävä perussairaus tai muu terveydellinen syy, on varmistettava turvallisen koulupäivän toteutuminen.

Erityisruokavaliot

Kouluruokailun tavoitteena on, että oppilas syö täysipainoisen ja monipuolisen kouluaterian hyvillä mielin ja turvallisesti. Kansallisen allergiaohjelman mukaisesti allergiaoireen ollessa lievää, esimerkiksi ohimenevää suun pistelyä, ruoka-ainetta ei tarvitse täysin välttää. Jos ruokalinjastolla oleva ruokalistan mukainen perusruoka ei kuitenkaan sovi, tarvitaan erityisruokavalio. Erityisruokavaliota toteutetaan myös oppilaan noudattaessa vegaanista ruokavaliota.

Huoltaja tai ikätasonsa mukaisesti oppilas itse on vastuussa erityisruokavalionsa ilmoittamisesta jokaisen lukuvuoden alkaessa tai tarpeen mukaisesti esimerkiksi erityisruokavalion muuttuessa. Erityisruokavaliot ilmoitetaan kouluterveydenhoitajalle Ilmoitus erityisruokavaliosta –lomakkeella. Lomakkeen saa terveydenhoitajalta ja se täytetään terveydenhoitajan vastaanotolla. Kouluterveydenhuoltoon ilmoitetaan vain selkeät terveydellisistä syistä johtuvat ruokavaliot, kuten keliakikidon ja diabeetikidon ruokavaliot. Myös erittäin vaikeita ja hengenvaarallisia oireita aiheuttavat ruoka-aineallergiat ilmoitetaan kouluterveydenhuoltoon terveydenhoitajalle. Laktoosittomia ruokia ei erikseen ilmoiteta, sillä kaikki kouluruoka on laktoositonta. Salaattilinjastossa vihannekset, juurekset, kasvikset, hedelmät, siemenet ja salaatikastikkeet ovat tarjolla omissa erillisissä tarjoiluastioissa, joista ruokailijat kokoavat itselleen salaatin heille sopivista tuotteista.

Koulun ruokalinjastolla on aina tarjolla ns. perusruoka sekä myös kasvisvaihtoehto. Kasvisruoka sisältää maitotuotteita ja kananmunaa. Vegaaneille eli niille oppilaille, jotka eivät käytä mitään eläinperäistä ruoka-ainetta, tarjotaan vegaaninen ruoka. Tämä edellyttää ravitsemusterapeutilla käyntiä, jotta varmistetaan, että oppilaalla on riittävät perustiedot ruokavaliosta, ja että tärkeiden ravintoaineiden ja vitamiinien saanti varmistuu (mm. proteiini, kalkki sekä D- ja B12 -vitamiini). Ravitsemusterapeutille varataan aika joko suoraan [Jämsän Terveys | Ravitsemusterapia](#) tai kouluterveydenhoitajan kautta.

Erityisruokavaliota noudattavan tulee sitoutua ruokavalioon, koska kyseessä on lisätyötä ja lisäkustannuksia edellyttävä ruokavalio. Erityisruokavaliosta ilmoitettaessa oppilas ja huoltaja sitoutuu myös ilmoittamaan pidemmistä poissaoloista (esim. tiedossa olevat yli viiden päivän matkat, koulun vaihtuminen) ruokapalvelukeskukseen osoitteeseen ruokapalvelukeskus@jamsa.fi. Erityisruokavaliosta ilmoitettaessa annetaan suostumus myös siihen, että ilmoitus jää osaksi kouluterveydenhuollon erityisruokavalioiden henkilörekisteriä, jota terveydenhoitaja ylläpitää ja säilyttää lukitussa kaapissa. Tältä lomakkeelta kootaan nimi ja erityisruokavalio koko koulun erityisruokavaliotiedostoon, joka toimitetaan ruokapalvelukeskukseen. Mikäli tätä suostumusta ei anneta, ei oppilas voi saada erityisruokavaliota.

Erityisruokavalio ohjeistus on laadittu yhteistyössä Jämsän Ateria-, Puhtaus- ja tekstiilipalvelujen, Jämsän kaupungin sivistystoimen ja Jämsän Terveys Oy:n kanssa, ks. [Erityisruokavaliot](#).

Ks. myös [Tietoa kouluruokailusta](#).

Lääkitys koulupäivän aikana – lääkehoitosuunnitelma ja lääkehoitosopimus

Oppilaan lääkehoidosta sopiminen on osa turvallista koulunkäyntiä ja täten myös osa opiskeluhoitoa. Opetuksen järjestäjällä tulee olla koulussa toteutettavaan lääkehoitoon liittyvä

toimintamalli eli lääkehoitosuunnitelma, joka sisällytetään opiskeluhoitosuunnitelmaan. Opetuksen järjestäjä vastaa lääkehoitosuunnitelman toteutumisesta.

Jämsän perusopetuksessa toteutettavan koulupäivän aikaisen lääkehoidon tulee pohjautua ajantasaiseen ja vähintään vuosittain tarkastettuun ja tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein päivitettyyn lääkehoitosuunnitelmaan. Jämsän perusopetuksessa lääkehoitosuunnitelma tehdään toiminta- että työyksikkötasolla. Toimintayksiköllä tarkoitetaan Jämsän perusopetusta ja työyksiköillä Jämsän perusopetuksen kouluja. Käytännössä jokainen Jämsän perusopetuksen koulu tarvitsee täten Jämsän perusopetuksen (toimintayksikkötason) lääkehoitosuunnitelman lisäksi työyksikkö- eli koulukohtaisen lääkehoitosuunnitelman.

Jämsän perusopetuksen lääkehoitosuunnitelma laaditaan prosessissa, jonka käynnistämisestä, koordinoinnista ja loppuunsaattamisesta sekä päivittämisestä vastaa Jämsän perusopetuksen johto. Koulun johto vastaa puolestaan koulukohtaisen lääkehoitosuunnitelman laatimisesta ja päivittämisestä. Lääkehoitosuunnitelman laatimisessa ja päivittämisessä on syytä olla mukana toimintayksikössä toimivia eri ammattiryhmien edustajia ja asiantuntijoita (mm. koulun henkilöstön ja terveydenhuollon edustajat). Jämsän perusopetuksen päivitetty lääkehoitosuunnitelma liitetään tämän opiskeluhoitosuunnitelman liitteeksi sen valmistuttua viimeistään lukuvuoden 2023–24 alussa. Päivitetty Jämsän perusopetuksen lääkehoitosuunnitelma perustuu vuonna 2021 päivitetyn Turvallinen lääkehoito -oppaan suosituksiin ja ohjeistuksiin, ks. [Turvallinen lääkehoito -opas](#).

Oppilaan koulupäivän aikaisesta lääkityksestä vastaavat huoltajat ja oppilas itse kehitystasonsa mukaisesti. Jos oppilas itse ei pysty huolehtimaan koulupäivän aikaisesta lääkityksestään on huoltajien ja terveys- ja opetustoimen yhdessä huolehdittava siitä, että lääkehoidon toteuttamisesta koulupäivän aikana sovitaan ja laaditaan oppilaskohtainen lääkehoitosopimus (Lääkehoitosuunnitelman liite). Huoltajien tulee toimittaa koululle selkeät ja yksinkertaiset kirjalliset ohjeet lääkeannoksista ja muut hoito-ohjeet sekä tietoa niiden mahdollisista vaikutuksista hoitoon. Huoltajien on huolehdittava siitä, että oppilaan lääkehoidon toteuttamisesta sovitaan yhdessä terveys- ja opetustoimen henkilöstön kanssa. Sovittavia asioita ovat mm.

- koulupäiväisen lääkityksen toteuttaja sekä tämän varahenkilö
- lääkityksen toteuttajien perehdytys
- erityistilanteisiin varautuminen
- ensiapukäytännöt
- työnjako ja vastuut koulun toimijoiden, huoltajien ja oppilaan kesken.

Ks. myös [Lääkitys koulupäivän aikana - THL](#)

4.7 Yksittäisen oppilaan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän käytänteet

Yksittäisen oppilaan tueksi koottava monialainen asiantuntijaryhmä kootaan tapauskohtaisesti tilanteen ja tarpeen mukaisesti silloin, kun oppilaan tilanne on huolta herättävä ja tilanteen varhaiseen selvittelyyn tarvitaan eri alojen asiantuntijoita sekä, kun tarvitaan monialaista yhteistyötä opetushenkilöstön ja opiskeluhuollon palvelujen henkilöstön välillä. Ryhmän tehtävänä on yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa selvittää tuen tarve, etsiä tukimuotoja sekä järjestää tarvittava tuki. Asiantuntijaryhmä työskentelee suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti.

Mikäli huoltajat tai oppilas eivät halua ottaa vastaan opiskeluhollosta tarjottua tukea tai anna suostumusta asian käsittelyyn asiantuntijaryhmässä, kunnioitetaan tätä päätöstä. Asiantuntijaryhmän tapaamisen sijaan voidaan tällöin esimerkiksi konsultoida muita opiskeluholloin toimijoita. Konsultaatio kirjataan opiskeluholloin toimijan käyttämään potilas-/asiakastietojärjestelmään. Jos yhteys oppilaaseen ja perheeseen on katkeamassa kokonaan, tai huoli alaikäisen tilanteesta muutoin sitä edellyttää, on ryhdyttävä tarpeellisiin toimiin lastensuojelun mukaan saamiseksi. Ks. ohje lastensuojeluilmoitukseen kappaleesta 4.1.

Ryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen

Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoamista ei voi määritellä tietyn henkilön tai ammattiryhmän tehtäväksi, vaan ryhmän kokoaa se toimija, joka havaitsee oppilaalla monialaisen opiskeluholloin tarpeen. Monialainen asiantuntijaryhmä kutsutaan kokoon yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Ryhmän kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmään osallistuvista opiskeluholloin ja koulun henkilöstön työntekijöistä tai tarvittaessa muista asiantuntijoista sovitaan aina oppilaan ja tämän huoltajan kanssa. Ryhmän osallistujamäärä on suotavaa rajata ja ryhmä kokoontuu aina mahdollisimman pienellä kokoonpanolla. Koska asiantuntijaryhmä kootaan nimenomaisesti oppilasta tukemaan, on lähtökohtana se, että oppilas ja huoltaja, tai muu laillinen edustaja, osallistuvat aina monialaisen asiantuntijaryhmän tapaamisiin. Monialainen asiantuntijaryhmä valitsee joukostaan vastuuhenkilön. Yleensä vastuuhenkilönä toimii luokanopettaja/-valvoja. vastuuhenkilönä voi toimia sovitusti myös joku muu ryhmän jäsenistä, esim. asian vireillepanija, ryhmän koollekutsuja. Vastuuhenkilö huolehtii asianmukaisen suostumuksen laatimisesta, allekirjoituksista sekä tapaamisen dokumentoinnista (muistio) Wilman opiskeluholloin kertomukseen.

Huoltajalta ja oppilaalta pyydetään kirjallinen suostumus asiantuntijaryhmän kokoontumiselle aina tapaamisen alussa. Uusi suostumus tarvitaan seuraavilla tapaamiskerroilla, jos ryhmän kokoonpanossa tapahtuu henkilövaihdoksia. Suostumuslomakkeina monialaisen asiantuntijaryhmän tapaamisessa voidaan käyttää Wilmassa esitetyttävää ja tulostettavaa lomaketta tai vaihtoehtoisesti

Jämsän perusopetuksen suostumuslomaketta monialaisen asiantuntijaryhmän kokoontumiseen, ks. [Suostumuslomake monialaisen asiantuntijaryhmän kokoontumiseen](#).

Käytettävään suostumuslomakkeeseen kirjataan oppilaan nimi, luokka, asian vireille panija, päiväys, kokoontumisen aihe ja ko. tapaamisessa asian käsittelyyn osallistuneet ja paikalla olevat osallistujat ja heidän asemansa. Lomakkeeseen kirjataan lisäksi, kenelle palaverissa käsitellyistä oppilaan asioista on lupa antaa tietoja.

Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoontumisessa noudatetaan Jämsän perusopetuksessa laadittua Hyvät palaverikäytännöt -ohjeistusta, ks. [Hyvät palaverikäytännöt -tarkistuslista](#).

Huom! Seurantapalaveri tulee sopia aina tapaamisen lopuksi, ellei kyseessä ole suunnitelmallisesti ko. oppilaan tueksi järjestetyn monialaisen asiantuntijaryhmän loppuarviopalaveri.

Opiskeluhohtokertomuksen muistion laatiminen sekä suostumuslomakkeen ja muistion säilyttäminen

Jokaisesta monialaisen asiantuntijaryhmän kokoontumisesta kirjataan muistio Wilman muistiot -välilehdeltä löytyvään opiskeluhohtokertomukseen. Monialaisen asiantuntijaryhmän vastuuhenkilö kirjaa Wilman opiskeluhohtosuunnitelman muistioon ryhmässä käsitellyt asiat, toteutetut ja sovitut toimenpiteet, oppilaalle järjestetty tuki, ryhmässä tehdyt päätökset sekä päätösten toteuttamissuunnitelma ja -aikataulu sekä jatkosuunnitelma. Muistioon kirjataan lisäksi oppilaan ja huoltajien henkilö- ja yhteystiedot, kirjauksen päivämäärä ja kirjaajan tiedot ja asema. Opiskeluhohton työntekijät kirjaavat monialaisessa asiantuntijaryhmässä käsitellyt asiat omaa työtään ohjaavan lainsäädännön ja ohjeistusten mukaisesti työssään käytössä olevaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas-/potilastietojärjestelmään. Allekirjoitetut suostumuslomakkeet säilytetään koulun arkistossa Jämsän kaupungin arkistonmuodostussuunnitelman mukaisesti.

Opiskeluhohton rekisteri - mitä tietoja ja kenelle opiskeluhohton rekisteristä saa luovuttaa

Jämsän perusopetus opetuksen järjestäjänä ylläpitää monialaisen yksilökohtaisen opiskeluhohton rekisteriä (opiskeluhohtorekisteri). Rekisteriin tallennetaan opiskeluhohtokertomukset sekä oppilaan ja hänen laillisen edustajansa antamat suostumukset. Rekisterin vastuutahona toimii Jämsän sivistyslautakunta. Opiskeluhohtoa koskeva rekisterinpito- ja -säilytysohje Jämsän perusopetuksessa on esitetty taulukossa 5.

Taulukko 5. Opiskeluhuollon rekisterinpito- ja -säilytysohje Jämsän perusopetuksessa

Opiskeluhuollon rekisterinpito-ohjeistus ja opiskeluhohtokertomusten säilytys	
Rekisterin pito	Jämsän sivistyslautakunta vastaa yksilökohtaisen opiskeluhohtokertomuksen rekisteristä. Rekisterin ylläpidosta vastaa opetuksen järjestäjä.
Yksilökohtainen opiskeluhohtokertomus	Monialaisen asiantuntijaryhmän kirjalliset suostumuslomakkeet kerätään yhteen kansioon, jota säilytetään kunkin koulun arkistossa/kassakaapissa/lukollisessa kaapissa kansliassa. Opiskeluhohtokertomus kirjataan Wilmaan, oppilaan ”Muistiot”-välilehdelle. Arkistoidaan lain määrittämäksi ajaksi.
Tietojen luovutus yksilökohtaisesta opiskeluhohtokertomuksesta	Tiedot ovat salassa pidettäviä. Salassa pidettäviä tietoja ei saa luovuttaa sivullisille, ellei siihen ole asianomaisen henkilön tai hänen laillisen edustajansa kirjallista yksilöityä suostumusta tai tiedon luovuttamiseen oikeuttavaa lainsäädännöstä. Tietojen luovuttamisesta on tehtävä merkintä; mitä tietoja, kenelle ja minä päivämääränä tietoja on annettu.

Oppilas ja/tai huoltaja määrittelevät tapauskohtaisesti käyttöoikeudet opiskeluhohtorekisteriin tallennettaviin tietoihin. Vastuutaho päättää rekisteriin sisältyvien tietojen luovuttamisesta tilanteissa, joissa niitä pyytävällä on lakiin perustuva oikeus tiedon saantiin. Rekisteriin sisältyviä tietoja voidaan luovuttaa tietoon oikeutetulle teknisen käyttöyhteyden avulla, jos tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti.

Opiskeluhohtorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä oppilasta tai muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä. Henkilölle, joka ei osallistu kyseisen oppilaan yksilökohtaiseen opiskeluhohtoon, ei saa luovuttaa opiskeluhohtorekisteriin sisältyviä tietoja tai muuten tietoon saatuja oppilasta koskevia salassa pidettäviä tietoja, jos siihen ei ole oppilaan ja/tai hänen huoltajansa kirjallista, yksilöityä suostumusta tai tiedon luovuttamiseen oikeuttavaa lain säännöstä.

4.8 Opiskeluhuollon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen yhteydessä

Perusopetuslain 16 a pykälän mukaan oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, on annettava tehostettua tukea hänelle tehdyn oppimissuunnitelman mukaisesti. Tehostetun tuen aloittaminen ja järjestäminen käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa.

Moniammatillinen yhteistyö voidaan toteuttaa oppilashuoltohenkilöstön osallistumisena oppilaan koulupalaveriin. Tilanteen mukaan myös oppilashuoltohenkilöstön tutustuminen oppilaan koulumenestykseen/ koulunkäyntiin ja mahdollisiin muihin taustatietoihin riittää. Oppilashuoltohenkilöstön näkemys kirjataan oppilaan pedagogiseen arvioon.

Perusopetuslain 17 pykälän mukaan ennen erityisen tuen päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on hankittava oppilaan opetuksesta vastaavilta selvitys oppilaan etenemisestä ja oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa moniammatillisena yhteistyönä tehty selvitys oppilaan saamasta tehostetusta tuesta ja oppilaan kokonaistilanteesta sekä tehtävä näiden perusteella arvio erityisen tuen tarpeesta (= pedagoginen selvitys). Pedagogista selvitystä on tarvittaessa täydennettävä psykologisella tai lääketieteellisellä asiantuntijalausunnolla tai vastaavalla sosiaalisella selvityksellä. Opetushallituksen ohjeistuksen mukaan pidennetyn oppivelvollisuuden ja erityisen tuen ensikertaisen päätöksen perusteluina tulee olla psykologinen tai lääketieteellinen lausunto.

Jämsän perusopetuksessa erityisopettaja/ erityisluokanopettaja kirjaa moniammatillisen ryhmän suosituksen pedagogiseen selvitykseen, kun kyseessä on erityisen tuen jatkaminen. Jos oppilaalle haetaan päätöstä erityiseen tukeen siirtymisestä, tulee pedagogisen selvityksen liitteenä olla psykologinen tai lääketieteellinen asiantuntijalausunto tai vastaava sosiaalinen selvitys.

4.9 Opiskeluhuollon järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, työrauhaan ja opiskelun esteettömään sujumiseen. Oppilaalla on velvollisuus suorittaa tehtävänsä tunnollisesti sekä käyttäytyttävä asiallisesti ja muita kiusaamatta ja/tai syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, kouluyhteisön tai -ympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Opetusta häiritsevälle, koulun järjestystä rikkovalle ja/tai vilpillisesti toimineelle oppilaalle voidaan määrätä perusopetuslaissa säädetty kurinpitotoimi tai ojentaa häntä perusopetuslaissa tarkoitetuilla, laissa säädetyillä ja lainmukaisilla tavoilla ja turvaamistoimenpiteillä. Opetuksen järjestäjän tulee kurinpitotoimea harkitessaan ottaa huomioon teon laatu sekä oppilaan ikä ja kehitystaso.

Koulun opettajan tai rehtorin velvollisuutena on ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Koulupäivän epääminen

Jämsän perusopetuksessa rehtori voi evätä oppilaan osallistumisen opetukseen enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan taikka koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi tai opetus vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle opiskeluhuollon palveluita sekä tukea turvallista paluuta opetukseen.

Opetuksen epäämisestä on ilmoitettava oppilaan huoltajalle ja koulun sijaintikunnan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Opetuksen epääminen tulee kirjata. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa opetuksesta epäämisen jälkeen.

Perusopetuslain 36 h pykälän mukaisesti koulupäivän epäämisen aikana oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa opiskeluhuollollisena tukena. Lisäksi oppilaalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen. Oppilaalle tulee tehdä suunnitelma opetuksen palaamisen tukemiseksi.

Muulla tuella tarkoitetaan perusopetuslain ja oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaista tukea ja opiskeluhuollon palveluja. Tuki voi tarkoittaa myös sosiaalihuollon tarjoamaa tukea. Opiskeluhuollon tukitoimien lisäksi suunnitelmassa määritellään ne käytännön toimet, joilla tuettaisiin oppilaan turvallista ja hallittua palaamista opetukseen. Tukitoimenpiteet voivat liittyä esimerkiksi käytännön opetusjärjestelyihin, kuten istumajärjestelyihin, opetusryhmän vaihtamiseen, koulunkäynninohjaajan antamaan tukeen, kasvatustukustelun järjestämiseen tai epäämistä edeltävän väkivaltaisen tai uhkaavan tilanteen läpikäymiseen oppilaan kanssa.

Kirjallinen varoitus tai määräaikainen erottaminen

Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, jolle on määrätty kirjallinen varoitus tai hänet on erotettu määräaikaisesti, järjestetään tarvittava opiskeluhoito.

5. Yhteistyön järjestäminen

Opiskeluhuollon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa keskeistä on oppilaiden, huoltajien, koulun ja opiskeluhoitopalvelujen henkilöstön sekä yhteistyötahojen osallisuus. Osallisuuden toteutuminen edellyttääkin yhteisiä ja yhdessä sovittuja toimintatapoja sekä erityisesti opetuksen järjestäjän eli Jämsän perusopetuksen sekä hyvinvointialueen ja Jämsän terveyden välistä yhteistyötä.

5.1 Osallisuus ja yhteistyö opiskeluhoitosuunnitelman laatimisessa ja hyvinvoinnin tukemisessa

Oppilaiden ja huoltajien sekä opetustoimen henkilöstön osallisuus Jämsän perusopetuksen opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen on toteutettu oppilaille, huoltajille ja henkilöstölle koulukohtaisesti kohdennetuin kyselyin keväällä 2023. Kyselyjen vastaajina ovat toimineet koulujen oppilaskuntien ja vanhempainyhdistysten sekä opiskeluhuollon ja koulujen henkilöstön edustajat. Kyselyin on koottu tietoa, ajatuksia ja ideoita opiskeluhuollon toiminnan ja käytänteiden kehittämiseksi. Kyselyjen tuloksista on käyty keskustelua koulukohtaisissa opiskeluhoitoryhmissä. Koulukohtaisista tuloksista tehdyn koosteen pohjalta opetuksen opiskeluhoitosuunnitelmaan on sisällytetty mm. erilaisia opiskeluhoitotyöskentelyä ja -palveluja sekä opiskeluhuollon näkyvyyttä edistäviä toimintamalleja ja käytänteitä. Esimerkkeinä näistä suunnitelmallisesti toteutettavat opiskeluhuollon jalkautuvan toiminnan käytänteet, kuten vastuuluokka- ja konsultaatiokioskityöskentely.

Opiskeluhuollon henkilöstö esihenkilöineen ovat osallistuneet opiskeluhoitosuunnitelman sisällön tuottamiseen soveltuvin osin. Opiskeluhoitosuunnitelman luonnos on ollut rehtorien ja opiskeluhoitopalveluista vastaavien yhteistyötahojen luettavissa ja kommentoitavissa toukokuussa 2023 ennen opiskeluhoitosuunnitelman esittämistä Jämsän sivistyslautakunnan kokouksessa kesäkuussa 2023. Jämsän perusopetuksen opiskeluhoitosuunnitelman ja opiskeluhuollon arvoja, tavoitteita, toimintatapoja ja -käytänteitä kuvaavan auringon luonnokset on esitelty opiskeluhuollon ohjausryhmälle. Samoin ohjausryhmää on tiedotettu opiskeluhoitosuunnitelmaprosessin etenemisestä ohjausryhmän kokouksissa 9.3.2023 ja 20.4.2023.

Yhteisöllistä opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä muiden yhteistyötahojen, kuten erikoissairaanhoidon, etsivä nuorisotyön, lastensuojelun, poliisin, seurakunnan sekä järjestöjen kanssa Jämsän perusopetuksen opiskeluhoitosuunnitelman tavoitteiden toteuttamiseksi. Yhteistyötä suunnitellaan, arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti ja suunnitelmallisesti lukuvuonna 2023–24 käyttöön otettavaan Jämsän perusopetuksen opiskeluhuollon vuosikelloon kirjattavin käytäntein.

5.2 Opiskeluhuollosta tiedottaminen ja osaamisen varmistaminen

Opiskeluhuollon kokonaisuudesta ja koulukohtaisen opiskeluhoitoryhmien toiminnasta tiedotetaan säännöllisesti ja suunnitelmallisesti Jämsän perusopetuksen koulujen Pedanet- sivuilla ja Wilmassa sekä erilaisissa tilaisuuksissa, kuten opetushenkilöstön VESO- ja YS-tilaisuuksissa ja vanhempainilloissa. Opiskeluhuollon toiminnasta tiedotetaan yhdenmukaisesti ja yhtenevin käytäntein jokaisessa Jämsän perusopetuksen koulussa.

Koulun opiskeluhuollosta vastaava rehtori/apulaisrehtori huolehtii syyslukukauden alussa opiskeluhoitotiedotteen Wilmaan. Tiedotettavia asioita ovat mm. opiskeluhuollon toimintaperiaatteet, ohjeet ja käytänteet, opiskeluhuollon vuosikellon mukainen toiminta ja toiminnan sisältö, koulujen yhteisten sekä koulukohtaisten opiskeluhoitoryhmien kokoontumisaikataulut. Opiskeluhuollon toimijat (opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologi sekä kouluterveydenhuolto) vastaavat oman toimintansa tiedottamisesta myös omakohtaisesti tai muulla sopimallaan tavalla (Wilman tiedote ym.).

Jämsän perusopetuksen kouluissa käytetään Pedanet-kalenteria yhdenmukaisesti ja ajantasaisesti. Pedanet-kalenteriin merkitään mm. koulukohtaisten ja koulujen yhteisten opiskeluhoitoryhmien kokoontumisajat käsiteltävine aiheineen ja teemoineen sekä muu opiskeluhuollon vuosikellon mukainen toiminta ja tapahtumat jokaisen lukuvuoden alkaessa.

Tiedonkulun ja tavoitettavuuden sekä opiskeluhuollon toiminnan ja saavutettavuuden varmistamiseksi olennaisen tärkeää on opiskeluhoitopalvelujen yhteystietojen ajantasaisuus. Opiskeluhuollon toimijoiden yhteystietojen tulee olla helposti löydettävissä Pedanetissa, Wilmassa sekä Jämsän kaupungin www-sivuilla. Jokaisen yksittäisen opiskeluhuollon toimijan vastuulla on huolehtia yhteystietojensa ajantasaisuudesta ja varmistaa yhteystietonsa säännöllisesti sekä päivittää ne käytössä oleviin tietolähteisiin aina tarvittaessa. Havaitut virheet yhteystiedoista tulee korjata tai tiedottaa virheellisestä tiedosta sivuston (esim. Pedanet) ylläpitäjää.

Yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa oppilaan tuen varmistamiseksi jokaisen koulun ja opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluvan tulee omasta osaltaan huolehtia asianmukaisesta ja suostumuksen varaisesti tiedottamisesta ja viestinnästä oppilaan tuen varmistamiseksi ja jatkumiseksi (esim. nivelvaiheet, oppilaan tukena useita työntekijöitä/työntekijät toimivat eri kouluilla).

Opiskeluhuollon omavalvontasuunnitelma ja tarkastuslistat toimivat osaamisen varmistamisen käytännön työkaluina.

6. Opiskeluhooltosuunnitelman tarkastaminen ja julkisuus

Opetuksen järjestäjäkohtainen Jämsän perusopetuksen opiskeluhooltosuunnitelma korvaa aiemmin Jämsän perusopetuksessa käytössä olleet koulukohtaiset opiskeluhooltosuunnitelmat sekä opiskeluhoollon osalta paikallisen opetussuunnitelman 1.8.2023 alkaen. Jämsän perusopetuksen opiskeluhooltosuunnitelman toivotaan yhtenäistävän opiskeluhoollon suunnittelun, toteutuksen, seurannan ja arvioinnin käytänteitä Jämsän perusopetuksen kouluissa.

Lastensuojelulain 12 pykälän mukaisesti Jämsän koulutuksen ja opetuksen järjestäjäkohtaiset opiskeluhooltosuunnitelmat liitetään osaksi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa, joka on kunnan toimintaa koskeva suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi, ja osa kunnan hyvinvointisuunnitelmaa. Jämsän perusopetuksen opiskeluhooltosuunnitelma osana Jämsän hyvinvointisuunnitelmaa, tarkistetaan ja hyväksytään valtuustokausittain, vähintään neljän vuoden välein. Ks. [Jämsän kaupungin laaja hyvinvointi- ja turvallisuuskertomus](#).

Jämsän perusopetuksen opiskeluhooltosuunnitelma on julkinen asiakirja. Se julkaistaan Jämsän opiskeluhoollon Pedanet-sivustolla, josta se on vapaasti luettavissa. Opiskeluhooltosuunnitelma on luettavissa myös koulujen omilta Pedanet-sivuilta.

7. Liitteet

Liite 1 [Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä](#)

Liite 2 [Kriisisuunnitelma](#)

Liite 3 [Lääkehoitosuunnitelma – suunnitelma hyväksytetään sivistyslautakunnassa lv. 2023–24 aikana.](#)